
Līga RUDZĪTE

Ziņojums par labās prakses piemēriem cilvēkdrošības ieviešanā kopienās, tajā skaitā nevalstiskajās organizācijās

Nodevums ir projekta *Ilgspējīgas pilsoniskās sabiedrības attīstības atbalsta un monitoringa sistēmas pilnveidošana* Latvijā aktivitāte. Projekts tiek īstenots sadarbībā EEZ un Sabiedrības integrācijas fondu. Projektu finansiāli atbalsta Islande, Lihtenšteina un Norvēģija. Par “Ziņojums par labās prakses piemēriem cilvēkdrošības ieviešanā kopienās, tajā skaitā nevalstiskajās organizācijās” saturu atbild Latvijas Platforma attīstības sadarbībai.

Pētījuma un pētījuma sadaļas mērķis

Pētījuma mērķis ir analizēt nevalstisko organizāciju (turpmāk tekstā – NVO) un kopienu lomu cilvēkdrošības koncepcijas ieviešanas veicināšanā, ietverot stratēģiju turpmākajai rīcībai cilvēkdrošības koncepcijas ieviešanai Latvijā.

Šīs sadaļas specifiskais mērķis ir apkopot labās prakses piemērus par cilvēkdrošības koncepcijas ieviešanu vietējās kopienās.

Pētījuma sadaļas uzdevumi

1. Izveidot kvalitatīvās intervijas un kvantitatīvās aptaujas, lai iegūtu datus no kopienu pārstāvjiem, t.sk. NVO.
2. Balstoties uz kopienu pārstāvju, t.sk. NVO, interviju un kvantitatīvās aptaujas datiem, veikt iegūto rezultātu integrētu analīzi, sasaistot to arī ar cilvēkdrošības koncepta teorētisko analīzi.
3. Pārbaudīt 2. daļā izstrādāto vadlīniju ieviešamību.

Pētījuma sadaļā izmantotās metodes

Vadlīniju ieviešamības pārbaude – līdzdalīgais novērojums piecās kopienās, ieviešot vadlīnijās aprakstīto saturu un metodoloģiju (1.-5. pielikums); daļēji strukturētās intervijas (6. pielikums) ar 16 vadlīniju testēšanas pasākumu dalībniekiem, viena neformāla saruna ar pasākuma dalībnieci; divdesmit aptaujas anketas (7. pielikums), ko aizpildījuši piecās kopienās dzīvojoši cilvēki, kas nepiedalījās vadlīniju testēšanā.

Rezultāti un secinājumi

1. Norise un rezultātu kopsavilkums

Vadlīniju ieviešamības pārbaudes notika piecās kopienās: Skaistkalnē (Vecumnieku novads), Ungurpilī (Alojas novads), Saldū, Nagļos (Rēzeknes novads) un Grīziņkalna apkaimē Rīgā. Testēšanas grupas tikai vienā no kopienām koordinēja vietējā NVO, bet visās grupās piedalījās arī vietējo NVO pārstāvji. Testēšanas norises apraksti pieejami šī ziņojuma 1.-5. pielikumā. Turpat pieejams arī aktualizēto nedrošību, to cēloņu un potenciālo risinājumu uzskaitījums.

Visās piecās vietās paralēli vadlīniju testēšanai tika veikta izpēte par **esošajiem un efektīvajiem drošības gādniekiem**. Par tādiem lielākoties tika nosauktas konkrētas **iestādes/institūcijas**:

- feldšerpunkts,
- baznīca,
- kultūras nams/tautas nams;
- liels uzņēmums, kas darbojas mazā apdzīvotā vietā,
- lielas zemnieku saimniecības,

- **sieviešu klubs (tika minēts trijās no piecām vietām),**
- **Sarkanais krusts,**
- **mednieku klubs,**
- policija,
- dome,
- "Rīga",
- Google,

vai arī konkrēti indivīdi:

- kaimiņi,
- darba kolēģi,
- pašvaldības deputāti,
- aktīvie iedzīvotāji.

Gan vienā, gan otrā gadījumā gādnieku kļūšanu par gādniekiem lielā mērā noteica **neformālās attiecības starp gādnieku/gādnieka pārstāvi un nedrošības subjektu.** Pat runājot par sadarbību ar formālām iestādēm, dalībnieki nošķīra, ar kuriem iestāžu darbiniekiem viņi var sadarboties un ar kuriem tas tiek uzskatīts par neiespējamu.

Mazākās apdzīvotās vietās par gādniekiem uzskatīja tās iestādes, kuras vēl joprojām šajā vietā darbojas. Tā kā šajās vietās tādu nav daudz un izvēle nav plaša, arī baznīca, tautas/kultūras nams un bibliotēka ir vietas, kur var notikt informācijas apmaiņa un drošības stiprināšana.

Interesanti, ka jaunākas paaudzes cilvēki savās atbildēs kā svarīgu drošības gādnieku minēja internetu – tas tiek izmantots darba meklējumos, norēķinos un izglītojoties.

Starp drošības gādniekiem netika minēts NVO vārds, taču sarakstā minētās biedrības ir NVO. **NVO loma lielākoties ir atbalsts līdzīgi domājošiem un papildu resursu piesaiste funkciju un vajadzību nodrošināšanai.**

Runājot par iedzīvotāju sadarbības prasmēm un pašorganizāciju, vienā no vietām tika minēti avoti, ko ceļu malās iekārto dažādu lokalitāšu iedzīvotāji, lai iegūtu tīru dzeramo ūdeni. Šāda sadarbība visbiežāk nav savstarpēji saskaņota – kāds ievieto cauruli, kāds uztaisa soliņu. Viss kopā nodrošina tīra ūdens ieguvu, kas sniedz drošību, lielā mērā balstoties uz indivīdu spēju rūpēties par sevi un citiem – būt sevis un citu drošības gādniekiem.

2. Procesa forma un saturs

Katrā vietā veids, kādā tika veikta testēšana, atšķīrās, pielāgojoties vietējām iespējām un vajadzībām.

Dalībnieku atlase

Visās vadlīniju testēšanas vietās **testēšanas grupā iesaistīja** cilvēkus, kas aktīvi iesaistās kopienā vai par to interesējas. Vienā no vietām tika aktualizēts jautājums par pasīvo cilvēku iesaisti, kam šī pieeja varētu derēt, bet ne tādā formā, kādā tā ir tagad. Komplektējot grupas, visās vietās, izņemot Grīziņkalnu, tika konstatēts, ka uzrunātie vīrieši nav piekrituši nākt uz pasākumu: *"Es ar tādām muļķībām nenodarbojos!"* (intervējamā citē sava vīra atbildi uz

aicinājumu piedalīties procesā). Dalībnieces piedāvāja savu interpretāciju – ka vīriešiem šie pasākumi šķiet tikai tāda laika kavēšana, sieviešu parunāšana. Kā vienīgā iespēja vīriešu un citu mazāk aktīvo iedzīvotāju iesaistei cilvēkdrošības jautājumu apspriešanā tika minēta elastīga forma, piemērojama arī, piemēram, mednieku klubos, kur iesaistās vīrieši, vai pasākumam pilsētas svētku ietvaros.

Vienā no intervijām dalībiece uzsvēra, ka viņai būtu būtiski, lai līdz ar šo pieeju nevis rastos vēl papildu darba grupas, ko vadīt un organizēt, bet šīs darbības un pieejas tiktu īstenotas integrēti esošo pasākumu ietvarā.

Cilvēku skaits grupā testēšanas procesā bija no 5 personām Alojā līdz 13 personām Rīgā. Piecu cilvēku grupā idejas radās lēnāk, dalībnieki vairāk apdomāja to, ko teica. Iespējams, mazākā grupā jebkas no teiktā tiek labāk sadzirdēts, tāpēc rodas sajūta, ka jārūnā uzmanīgāk. Trīspadsmit cilvēku grupā bija grūti noturēt fokusu, cilvēki bija gatavi runāt un uzreiz izstāstīt visu, ko domā par katru no jautājumiem. Grupas, kurās bija vismaz astoņi cilvēki, tika dalītas divās daļās, lai dalībniekiem ir vairāk iespējas izteikties par sev būtisko. Paralēlas grupu sarunas nodrošina zināmai anonimitātei vajadzīgo apkārtējo troksni. Optimāli šādā grupā varētu būt 7-10 dalībnieki.

Visās grupās piedalījās dalībnieki ar atšķirīgām pieredzēm grupu darbā un šim līdzīgos pasākumos. To var uzskatīt par būtisku apstākli procesa veiksmīgai norisei. Dažādi dalībnieki var minēt dažādus, no savas pieredzes ņemtus, risinājumus, par kuru esamību citi nav zinājuši. Kā viena no dalībniecēm pēc procesa intervijā teica, viņu bija pārsteidzis viens no grupas dalībniekiem, kas bija ilgu laiku pavadījis ārvalstīs – viņš piedāvājis risinājumus, par kuriem viņa nekad nebija iedomājusies, bet kas citās valstīs jau darbojas. Tas nozīmē, ka dalībnieki ar dažādām pieredzēm var būt rīki citu dalībnieku drošumspējas stiprināšanā, nodrošinot mācīšanās procesu.

Procesa moderators

Nevienā no vadlīniju testēšanas vietām grupu koordinatore **nebija gatavas pašas veikt testēšanu** – izmantot vadlīnijas darbā ar savu kopienu cilvēkiem. Lai arī sākotnēji kā galvenie iemesli tika minēti pārāk liels uztraukums, veselības problēmas un mērķa neizpratne, vēlāk intervijās par galvenajiem iemesliem tika atzīta neizpratne par cilvēkdrošības jēdziena sasaisti ar viņu darbu; neizpratne par rezultātu, kas līdz ar šo vadlīniju izmantošanu būtu jāsasniedz; sarežģītā vadlīniju valoda. Tā kā visos piecos gadījumos vadlīniju testēšana balstījās uz piedāvājumu, nevis pieprasījumu, šādu nedrošību un nevēlēšanos īstenot procesu var skaidrot ar neizpratni par procesa jēgpilnību attiecībā pret testētāju grupu.

“Pirmā doma bija – nesaprotu, kas tas ir. Valoda ir par sarežģītu. Kad ielasās, tad saprot, ka nav nemaz tik traki – vairs nešķiet tik sarežģīti.” (no intervijas ar grupas koordinatori)

Vienlaikus moderatora “no malas” klātbūtne ļāva pašām grupu koordinatorēm iesaistīties testēšanā, kā arī deva papildu pozitīvu sajūtu testēšanas dalībniekiem. Kā tika minēts četrās intervijās – cilvēka no malas klātbūtne iepriecināja, jo deva sajūtu, ka vēl kādu bez vietējiem kopienas cilvēkiem interesē, kas notiek šajā “nostūrī”. To minēja intervējamās personas no nomaļākām un attiecībā pret Rīgu attālākām vietām.

Izaicinājums procesa vadībā

Testēšanas laikā **galvenais izaicinājums bija fokusa noturēšana**. Neatkarīgi no formas, kādā tika organizēts darbs, dalībnieki ļoti bieži aizrunājās par diskusijas tematiem, sapludināja nedrošības, cēloņus, sekas, risinājumu piemērus no citām valstīm un laikiem. Bažas un nedrošība ir privāts jautājums, kas cilvēkus satrauc, par kuru viņi ikdienā savstarpēji runā, bet ne ar mērķi vienoties par turpmāko kopīgo rīcību. Visos gadījumos dalībnieki ļoti aktīvi izmantoja iespēju vēlreiz visiem izstāstīt dažādus piemērus no dzīves par to, kā ir bijis un kāpēc viņi raizējas par kaut ko. Sarunu temps un intensitāte visos gadījumos, izņemot Grīziņkalnu, mainījās, nonākot pie sadaļas, kurā jādama savi reālie soļi nedrošību risināšanai. Grīziņkalnā laika trūkuma dēļ šis solis tika atlikts uz nākamo tikšanās reizi (tās organizēšana bija tiešs solis nedrošību mazināšanas virzienā), savukārt pārējās vietās tas ieilga un dalībnieki ilgstoši domāja un diskutēja, ko paši būtu gatavi darīt.

Šo noteikti vajadzētu paredzēt arī vadlīnijās, dodot padomus tiem, kas šo metodi pielietos – cilvēkiem ir daudz, ko stāstīt par to, kas viņiem liek justies nedroši, tāpēc būtiski ir jau uzreiz novilkt līnijas, cik tālu šī saruna var iet. Viens no veidiem, kā noturēt fokusu vismaz bažu apkopšanas laikā, ir savākt lapiņas no dalībniekiem un pašam grupas vadītājam tās sagrupēt, lasot skaļi.

Izaicinājums procesā esošajiem

Dalībniekiem radīt idejas risinājumiem bija grūtāk, nekā apspriest nedrošības un savas frustrācijas. Vienā no vietām risinājumus bija īpaši grūti radīt, jo tie visi atdūrās pret dalībnieku sajūtu, ka viss iespējamais nedrošības mazināšanai jau ir izmēģināts un nekas nav strādājis. Būtu svarīgi, lai procesa vadītāji spētu iedrošināt dalībniekus apdomāt idejas, kas vēl nav izmēģinātas, taču tas varētu būt sarežģīti procesa vadītājiem, kas ar to nenodarbojas profesionāli.

Nevienā no testēšanas vietām dalībnieki nebija gatavi pēdējam solim – reālam rīcības plānam, kurā darbojas paši dalībnieki. Lai arī piecpadsmit no sešpadsmit intervētajiem dalībniekiem šo nosauca par vērtīgāko soli, kas šo metodi atšķir no citām, tajā tika novērota vislielākā pretestība pret procesu. Nepieciešamība šo soli veikt tika saistīta ar pašu dalībnieku iedomātu kontroles mehānismu no procesa vadītājas puses – *“raksti kaut ko reālu, viņai taču ir tavs numurs, viņa pēc mēneša piezvanīs un pajautās”*. Visās četrās vietās, kur process nonāca līdz šim solim, dalībniekiem bija svarīgi saprast, kāds varētu būt ārējais kontroles mehānisms. Vienas testēšanas grupas dalībniece intervijā pēc procesa šo ārējo kontroles mehānismu ieteica kā nozīmīgu un pievienojamu vadlīnijām. Kāds tieši šis mehānisms varētu būt, viņa nezināja, bet uzskatīja, ka tā būšana pati par sevi varētu motivēt dalībniekus ieviest savas paredzētās darbības. Ņemot vērā, ka rīcības soļu ieviešanas motivācijai vajadzētu balstīties uz idejas par nedrošību mazināšanu, izteiktā kontroles mehānisma nepieciešamība liek domāt, vai jau iepriekš procesā nav jāuzliek papildu filtrs (kas nosaka, ar kurām nedrošībām tiek strādāts pamatīgāk) – nedrošībai ir jābūt pietiekami ierobežojošai, lai tā motivētu dalībniekus meklēt un īstenot risinājumus bez kontroles mehānismu nepieciešamības.

Vēl viens būtisks aspekts bija **dalībnieku nevēlēšanās uzņemties papildu pienākumus un darbības**. Tā kā dalībnieki ļoti nopietni uztvēra savus rīcības plānus, tie lielākoties izvēlējās

tajos iekļaut mazus soliņus, kas neprasa īpašu piepūli un laiku – piemēram, pastāstīt kaimiņiem par šo pasākumu, stāstīt citiem par kādiem vietējo ražotāju produktiem utt.

Vienā no norises vietām pasākuma dalībnieku koordinatore pēc testēšanas neformālā sarunā un lūdzot neminēt viņas vārdu, izteica iekšēju neapmierinātību ar pasākuma rezultātiem. Viņa stāstīja, ka līdz ar piekrišanu piedalīties pētījumā jūtas kā iedzīta lamatās. Viņasprāt, procesa rezultāti ir tik kvalitatīvi un īstenojami, ka visi dalībnieki uzskatīs par vajadzīgu to arī darīt, bet tas viņai apgrūtinās ikdienu ar vēl papildu pienākumiem un dalībnieku gaidām.

Arī cita grupas koordinatore stāstīja, ka pēdējā gada laikā ir jutusies pārslogota ar darbu un šobrīd nevēlas uzņemties nekādus papildu pienākumus – jātiekot pāri izdegšanas sajūtai, jāuzlabo veselība, un tad varēs atgriezties pie darba. Viņai šis pasākums ļāvis paskatīties uz paveikto no malas un saprast, ka ļoti daudz tiek darīts, lai arī ikdienā šķietot, ka nekas daudz nenotiek.

Minētās sarunas liek aizdomāties par **procesa mērķiem – NVO vai jebkuram citam, kas iniciē šo procesu, ir jābūt gatavam, ka tas prasīs resursu ieguldījumu. Rīcības soļi būs jāpilda tikai tad, ja dalībnieki būs morāli gatavi darbībai pēc procesa.**

Vēl viens izaicinājums rīcības soļu izstrādē bija atteikšanās no dažiem pieminētiem un sākotnēji par efektīviem uzskatītiem risinājumiem, lai **neizaicinātu savu statusu un “saglabātu seju”**, piemēram, tika noraidīta ideja streikot, aicināt pārstāvjus no televīzijas raidījuma „Bez tabu”, ziņot par notiekošo pašvaldībai.

Spējināšanas mehānismu iestrāde procesā

Domāšanas kūtrums rīcības soļu izstrādē varētu būt saistīts arī ar cilvēku neziņu un nespēju rīkoties reakcionāri attiecībā pret izjustajām nedrošībām, lai tās mazinātu. Iespējams, **nav pietiekami daudz zināšanu par pieejamajiem cilvēku aizsargājošajiem mehānismiem un kompetenču šo mehānismu izmantošanai.** Tādā gadījumā ar papildu atbalstu pēdējā solī rīcības soļu noteikšana var kalpot par spējināšanas mehānismu. Lai tā notiktu, būtu noderīgi iestrādāt papildu atbalsta mehānismu pēdējā solī.

Uz to arī aicināja dalībnieki četrās intervijās – *“Vadlīnijās vajag reālas darbības – ko es kā indivīds varu darīt savai drošībai –, iedot mehānismu, kā un kur. Ja situācija A – rīkojies tā, ja B – tā, utt.”* (intervija Alojā) Šeit pamatā piedāvāts iekļaut vadlīnijās sarakstu ar iestādēm un organizācijām, kas dažādos vajadzību gadījumos var sniegt atbildes un atbalstu.

“Nav saprotams, kur vērsties par savām lokālajām lietām – nav jau jāvēršas tikai domē, ir vairākas iestādes, kurās meklēt informāciju. It kā ir “Altum” un citas programmas, bet par tām nezina šeit, uz vietas. Ir biznesa inkubatori, kas ir labas domas, bet tas nav vērst uz laukiem un lauku kopienām. Ja kāds nāk un grib dibināt kaut ko jaunu, viņi nāk un prasa, un es stāstu, kur iet un ko darīt. Lauksaimniecības datu centrā ir jāreģistrē, piemēram, aitas, bet to reti kurš zina.” (intervija Alojā)

Divās no piecām norises vietām tika minēts, ka iedzīvotājiem nav skaidras birokrātiskās procedūras. Divās citās vietās iedzīvotāji jauca un nezināja, kurā policijā un iecirknī kādos gadījumos ir jāvēršas. Arī aptaujās “policija” tiek minēta kā visaptveroša drošību gādājoša

iestāde bez sīkāka iedalījuma. Vietās, kas atrodas tālāk no Rīgas, par drošības gādnieku kalpoja arī "Rīga" – lai kaut ko mainītu, ir jāraksta "uz Rīgu". Uz jautājumu, kam Rīgā adresēt vēstules, dalībnieki atbild izvairīgi – "tur jau daudz kur var".

Laiks, temps, ilgums

Visās testēšanas vietās sākotnēji netika dots laika rāmis un uzstādījums, cik ilga būs tikšanās. Tika minēts, ka tā varētu ilgt no stundas līdz laikam, par kuru vienosies grupa procesa ietvarā. **Lielākoties process ilga nedaudz ilgāk par divām stundām.** Ziet cauri visam procesam un nonākt līdz rīcības soļiem divu stundu laikā varējām tikai vietā, kur bija 5 dalībnieki. Pēdējā pusstunda gan katrā no vietām bija samocīta. Optimāli sesija varētu ilgt pusotru stundu. Ieteikums – ja atļauj laiks un tas atbilst grupas iekšējam mērķim, šo procesu būtu vēlams izvērst vairākos posmos vairāku tikšanās reižu ietvarā. Piemēram, Grīziņkalna gadījumā bija svarīgi dot dalībniekiem pietiekami daudz laika savu nedrošību izrunāšanai, vienlaikus ielānojot nākamo tikšanās reizi. Šeit gan pastāv risks, ka ne visi no sākotnējās grupas ieradīsies uz nākamajiem darba soļiem, taču nodrošinās, ka tie, kas ieradīsies, būs vairāk gatavi īstenot tos rīcības soļus, kas procesa rezultātā tiks noteikti.

Kā minēja kāda dalībniece intervijā – "Nekas no izrunātā nav atrisināms pat gada laikā, izpratnes maiņa prasa vismaz divus gadus. Ekstrēmos gadījumos ir citādi – ir akūta vajadzība, uz ko akūti arī reaģē, taču mūsu gadījumā tas prasīs ilgu laiku."

3. Vadlīniju lietojamība - pievienotā vērtība

Kopumā visās testēšanas vietās tika atzīts, ka šī pieeja ir līdzīga pieejām un darba formām, ko jau iepriekš dalībnieki ir pielietojuši plānošanas, projektu izstrādes, stratēģiju izstrādes darbā. Šeit tiek skatīta pamatā tā pati ķēdīte „cēloņi → sekas → risinājumi”.

Tas, ko šajā pieejā uzsvēra kā īpašu, ir risinājumu sašaurināšana uz klātesošajiem. Šī pieeja ļauj nevis tikai domāt par to, kas būtu darāms, bet arī uzņemties atbildību par daļu darāmā, parādot, ka katram ir iespējas ietekmēt savu dzīves vidi.

Nedrošību rakursu kopumā dalībnieki vērtēja kā jaunu pieeju, bet izpildes forma šķita jau piedzīvota.

Katrā no vietām aktualizētās nedrošības bija vietai specifiskas. Lai arī pirmajā solī nosauktajās nedrošībās tika minētas arī tobrīd valstī un apkārtnē aktuālās (avīžu virsrakstu) nedrošības, strādāt katrā vietā tika izlemts ar konkrētām vietējām nedrošībām – pierobežas noziedzību (Skaistkalne), konkrētu vietējo likumpārkāpēju radītajiem draudiem (Aloja), jauniešu aizbraukšanu no pilsētas (Saldus), radnieku pārtikas drošību un kvalitāti, pārceļoties dzīvot uz lielākām pilsētām (Nagli), konkrētām Grīziņkalna ielu nedrošībām (Rīga). **Šī nedrošību ciešā piesaiste vietām arī ir pieejas lielā pievienotā vērtība, kas dalībniekiem nākamajos soļos liek apzināties sevi kā daļu no kopienas un uzņemties atbildību, meklējot risinājumus arī ar NVO palīdzību.**

Riski, ko saskatīja divas intervējamās, bija šādi: (1) cilvēku interese šo materiālu izmantot (vajadzētu definēt mērķa grupas, kam šīs vadlīnijas tieši domātas, un popularizēšanas kampaņā mērķēt uz šo grupu sasniegšanu); (2) cilvēku potenciālā nevēlēšanās strādāt pie risinājumu ieviešanas, kas šīs vadlīnijas padarītu par bezjēdzīgu sarunu rīku.

4. Vadlīniju noformējums un izplatīšanas veidi

Vairākums no dalībniekiem minēja, ka vadlīnijām vajadzētu būt taustāmām, lai var paņemt rokās un apskatīt. Tām vajadzētu arī būt kvalitatīvām un tādām, kur lapas nav atdalāmas, lai nepazūd atsevišķas daļas.

Vienā no norises vietām dalībnieki nevēlējās aktivitāšu aprakstus, bet drīzāk idejas un skaidrojumus, ietvertus mākslinieciskās izteiksmes formās – kā komiksus, utt. Citā vietā, savukārt, visi intervētie minēja, ka vēlētos vadlīnijās redzēt arī piedāvājumus konkrētām aktivitātēm un, ja iespējams, arī darba lapas.

Visi uzskatīja, ka vadlīnijās jāiekļauj skaidrojums par to, kas ir cilvēkdrošība un kāpēc par to būtu jārunā.

Informācijas kanāli, no kuriem iedzīvotāji saņem informāciju, ir bibliotēka (tās darbojas pat ļoti nelielās apdzīvotās vietās kā bibliotēkistabas), vietējie lieli darba devēji un darba vietas (rūpnīca), baznīcas, vietējais tirgus, resursu centri, tautas nami, skolas un vietējie informācijas apmaiņas punkti (šķūnis ar ziņojumu dēli). Šīs tika minētas kā vietas, kur vislabāk izplatīt informāciju par vadlīnijām. Tā kā tieši informācijas nonākšanu līdz tiem, kam tā svarīga, minēja kā galvenās bažas, vadlīniju sagatavošanas procesam būtu jābūt saistītam arī ar vadlīniju izplatīšanu. Par to būtu īpaši jāpiedomā.

Starp elektroniskās informācijas izplatīšanas vietām tika minēti portāli *draugiem.lv* un *Twitter*, taču tas vēl aizvien vairāk attiecas uz jaunāku paaudzi.

5. Secinājumi attiecībā uz NVO lomu cilvēkdrošības ieviešanā kopienās

Vienā no piecām vietām, kur norisinājās testēšana, procesu koordinēja un savu darbību caur to stiprināja NVO. Pārējās vietās to darīja vietējie aktīvistu, kas visbiežāk bija saistīti ar vairākām NVO.

NVO tiek skatīts kā rīks, kas ļauj īstenot idejas un atbildēt uz tās dalībnieku vajadzībām. Tas ir formāls veidojums finansējuma un citu resursu piesaistīšanai. NVO kā cilvēkdrošības veicinātājs tika ļoti reti minēts gan testēšanas laikā, gan arī anketās (tikai sadaļās, kas attiecas uz jauniešu brīvo laiku un ugunsdrošības jautājumiem), taču biežāk kā gādnieki/starpnieki tika minēti konkrēti cilvēki, kas šajās NVO darbojas. Tas ļauj secināt, ka nevis NVO pašas par sevi pilda kādu tiešu lomu cilvēkdrošības veicināšanai, bet, ka cilvēki, kas vēlas strādāt ar cilvēkdrošības jautājumiem, to var izmantot kā rīku, saņemot finansējumu un veicot uz mērķi vērstas darbības.

Līdz ar to minētās vadlīnijas var noderēt tiem, kas vēlas strādāt ar cilvēkdrošības jautājumiem kopienās un iesaistīt darbā arī pašus kopienu iedzīvotājus un zina, kā izmantot NVO kā rīku veiksmīgai atbildēšanai uz iedzīvotāju vajadzībām.

Cilvēkdrošības vadlīniju testēšana Skaistkalnē

14.02.2014.

Procesa gaitas un rezultātu kopsavilkums

Pasākuma norises ilgums – 2 stundas un 30 minūtes

8 dalībnieki: Lauku konsultācijas biroja darbiniece, bezdarbniece/vecmāmiņa, pensionāre/bijusī pārvaldes darbiniece, bezdarbniece/sieviešu klubiņa aktīviste, pensionārs/nesen pārvācies no Rīgas pie mammas, lauku attīstības konsultante/novada domes deputāte, bibliotēkas vadītāja, bibliotēkas darbiniece.

Norises vide:

Skaistkalne atrodas uz tranzīceļa Latvija – Lietuva, uz abu valstu robežas. Mēmele, kas tek cauri pilsētai, iezīmē valstu robežu.

Tuvākā lielākā pilsēta ir Birži Lietuvā, kas atrodas apmēram 20 km attālumā no Skaistkalnes, braucot pa labi asfaltētu ceļu. Uz Bausku jābrauc pa bedrainu ceļu. Biržos ir ārsti, slimnīcas, baseins, citi pakalpojumi, kurus gan vietējie iedzīvotāji izmantojot salīdzinoši reti valodas barjeras dēļ.

Skaistkalnes ainavu veido katoļu baznīca, kas atrodas kalnā, pārskatot pārējo Skaistkalni. Šeit arī atrodas klosteris, kas būtu steidzami jārestaurē, bet tas netiek darīts. Baznīcas kalnu katru gadu iekopj un ar košumaugiem apstāda vietējais sieviešu klubiņš.

Skaistkalnē katru piektdienu notiek tirdziņš – Kanapenes tirgus. Tas darbojas katru nedēļu un tajā var nopirkt gan vietējo ražotāju produkciju, gan arī preces no Ķīnas, bet reizi gadā vasarā šeit sabrauc simtiem tirgotāju un pircēju.

Skaistkalnes vidusskola nesen ir tikusi modernizēta – ir uzstādīts zemes katls, skola vēlas iegūt eko-skolas statusu. Skolā šobrīd ir apmēram 220 skolēnu no apkārtnes. Bez skolas sabiedriskos pakalpojumus nodrošina bibliotēkas telpa (kurā arī notiek šis pasākums), Skaistkalnes informācijas un pieaugušo izglītības centrs, Skaistkalnes Tautas nams (kur darbojas pašdarbības kolektīvi un autovadītāju apmācības kursi). Skolas telpas ir atjaunotas, plānots atjaunot arī apkārt esošās ēkas un tiltu.

Bibliotēkas ēkā atrodas arī Novadpētniecības muzejs, kas izvietojis savus krājumus un informatīvu kolekciju par ģipsi un kritenēm divās ēkas telpās. Ēkas otrajā stāvā daudz tukšu telpu, šeit strādā pagasta pārvalde, kārtībnieks, atrodas vietējā kafējnīca.

Iedzīvotāji dzīvo privātmājās, tuvumā atrodas arī vairākas viesu mājas/kempingi.

Apkārt pa lauku ceļiem var nokļūt arī apdzīvotās vietās Mēmele un Putni (bijusī putnu audzētava – kolhozs, palikuši pāri grausti, pietura un daudzdzīvokļu ēkas).

Kritenes ir būtiska ainavas un sociālās dzīves sastāvdaļa. Skaistkalne ir izvietota virs ģipšakmens krājumiem. Vietām tos gruntsūdeņi izskalo un zemes virsējā kārtā iekrīt

ģipša izskalojumu vietā. Lielākoties izskalojumi vērojami tuvējā mežā, bet divas lielas bedres ir redzamas arī pilsētas centra daļās. Viena iekritusi un ierāvusi kāda šķūņa galu, otrā – ēkas, bet cilvēki nav cietuši. Šeit tiek plānots attīstīt ģipša ieguvu.

Sociālais dienests ir pieejams tikai Vecumniekos. No Skaistkalnes līdz Vecumniekiem attālums ir apmēram 30 kilometri.

NVO un interešu grupas, kas darbojas Skaistkalnē un par kuru darbību zina vai kuru aktivitātēs iesaistās testēšanas dalībnieces: Sieviešu klubiņš, Mednieku klubs, Pensionāru biedrība.

Šeit aktīvi darbojas lauku atbalsta biroja darbinieki – pirms dažiem gadiem izveidojās iedzīvotāju iniciatīvas grupa, kopš tā laika izveidojusies cieša sadarbība ar pašvaldību. Vietējo aktivistu ciešā sadarbība ar pašvaldības darbiniekiem ļauj šeit rīkoties un ātri reaģēt uz notiekošo.

Vietējie aktivisti, kas spēj sasaukt kopā citus iedzīvotājus (tiek saukti par vietējiem līderiem) – bibliotēkas un muzeja vadītājas.

Iespējas vietai – tranzītceļš, novadpētniecība, līdzenumi un lauksaimniecības zemes, baznīca un klosteris.

Galvenā informācijas apmaiņas vieta – tirgus, skola, bibliotēka un baznīca. Kaimiņi tiek minēti kā svarīgi informācijas ieguves avoti.

Pasākuma konteksts:

Procesa īstenošanai tika uzrunāta Lauku atbalsta biroja darbiniece, kas nodarbojas ar uzņēmējdarbību Skaistkalnē. Viņa uzaicināja vietējos iedzīvotājus, bet nebija gatava pati īstenot programmu, lai arī iepriekš ir strādājusi ar grupām, vadījusi dažādus uz ideju attīstību vērstus procesus sieviešu iespējošanas un uzņēmējdarbības veicināšanas jomās. Pasākums notika bibliotēkas aizmugures telpā, kas kalpo par vietējo aktivistu sanāksšanas vietu uzreiz pēc iknedēļas tirgus beigām – 11 no rīta.

Raksturojot savu dzīvesvietu, dalībnieki kopumā uzskata, ka Skaistkalnē iecerēm un iniciatīvām ir pieejams atbalsts no pašvaldības. Kopumā iedzīvotāji nemēdz plašā lokā sanākt kopā un apspriest visu kopīgās vajadzības un nedrošības, bet ir vietējie aktīvie iedzīvotāji, kas veido vidi un aktivitātes Skaistkalnē. **Īpaši aktīvi darbojas sieviešu klubiņš, kas gan pulcē lielākoties sievietes (kaut ir arī viens vīrietis) un kur nodarbojas gan ar hobiju izglītību, gan arī ar vietējās vides sakopšanu un uzturēšanu. Arī vīriešu vadītais Mednieku klubs darbojas ļoti aktīvi, bet galvenie tā uzdevumi saistīti ar meža zvēru aizsardzību un legālu medību organizēšanu.**

Process (balstoties uz vadlīniju nodevumu):

1. solis. Darba grupas mērķu un darbības procesa definēšana, tie varētu būt:

- (1) iepazīšanās ar cilvēkdrošības konceptu;
- (2) individuālo un kolektīvo bažu identificēšana;
- (3) bažu cēloņu identificēšana;

(4) rīcības stratēģijas izstrāde un ieviešana bažu pārvarēšanai.

Vienošanās par darba grupā lietoto terminu izpratni un lietojumu:

(1) kopienas robežas šīs grupas izpratnē.

Uzsākot procesu, noskaidroju, cik daudz pasākuma dalībnieki zina un ir informēti par to, kas procesa laikā notiks. Tā kā lielākā daļa zināja tikai to, ka runa būs par kādu rokasgrāmatu, es izstāstīju par cilvēkdrošības konceptu, vadlīnijām un par pētījuma mērķiem, aicinot vienlaikus to uztvert kā iespēju arī pašiem dalībniekiem domāt par savu drošību un savu dzīves vidi, izstrādājot arī rīcības stratēģijas.

2. solis. Iepazīšanās, izmantojot metodi „Aplis”. Šajā gadījumā dalībnieki pēc kārtas īsi pastāsta grupai par sevi, minot savu vārdu, nodarbošanos.

Šeit iekļāvu arī jautājumu par sasaisti ar vietējo dzīves vidi.

3. solis. Individuālo bažu identificēšana

Kopienas grupas dalībniekiem tika izdalītas līmlapiņas un tika lūgts uz tām uzrakstīt viņu bažas vai arī atbildi uz jautājumu ”No kā Jūs visvairāk baidāties”? Otrs alternatīvs jautājums ir „Par ko Jūs visvairāk bažījaties?”, „Kas mūs uztrauc?”, ”Kas mūs dara bažīgus?”, “Par ko ikdienā iedomājaties “lai tikai šis ar mani nenotiek”?”. Pēc bažu uzrakstīšanas dalībnieki tās sauca skaļi un uzrakstītais tika grupēts kaudzītēs pēc tēmas līdzības.

Bažas un bailes tika uzrakstītas ļoti ātri un raiti. Dalībniekiem nebija grūtību tās formulēt, viņiem arī izdevās sarakstīt diezgan plašu bažu spektru, kas vērsts tieši uz viņu vietējo dzīves vidi.

4. solis. Individuālo bažu cēloņu meklēšana

Tiklīdz ir identificētās svarīgākās bažas, darba grupas dalībniekiem tiek lūgts uzrakstīt uz baltas lapas viņuprāt svarīgākos cēloņus, kāpēc bažas ir radušās un kāpēc tās pastāv.

Cits veids ir izrunāt grupas diskusijā identificēto bažu cēloņus. Šajā gadījumā vienas cilvēkdrošības jomas bailes var ielikt t.s. „vairogā”, kur tiek norādītas bažas, cēloņi un pēc tam attiecīgi iespējamie risinājumi.

Soļa noslēgumā grupas prezentēja viena otrai izrunāto un komentēja viena otras idejas.

Bažu cēloņu meklēšana notika diskusijas veidā divās grupās. Ievadā tika minēta teorija par ietekmes/rūpju loku, lai veicinātu domāšanu par pašu iespējam šos jautājumus ietekmēt. Katra grupa izvēlējās no sargrupētajām kaudzītēm tās bažas, kuras ir iespējams ietekmēt pašiem dalībniekiem un kas ir pietiekami svarīgas, lai ar tām sāktu strādāt jau šodien. Tad katrā grupiņā izsprieda, kādi ir šo bažu cēloņi un kādi var būt iespējamie risinājumi.

Vairoga forma netika izmantota. Tika izmantotas A4 lapas, kas tika sadalītas trīs daļās – bažas/cēloņi/risinājumi.

Kopumā šajā solī notika ļoti interesants domāšanas process par risinājumiem – šķiet, ka nezina tos rīkus, kas ir pieejami, lai risinātu problēmsituācijas, bet tie aktīvās sarunās tiek meklēti (varbūt mums jāmēģina šādi..., varbūt ir iespējams...).

5. solis. Aizsardzības un spējzināšanas stratēģiju veidošana

Balstoties uz iepriekšējos soļos savāktu informāciju par nedrošībām un to cēloņiem, ir jāveido iespējamo risinājumu saraksts.

Kas ir jādara?	Kam ir jādara?	Kādi ir resursi?

Netika veikta indivīdu un kopienu draudu, vajadzību, ievainojamības, risku un kapacitātes kartēšana, jo darbā ar šo grupu tas nešķita piemēroti. Šie jautājumi jau tika integrēti iepriekšējā soļa sarunās.

Dalībnieki nelabprāt uzsāka darbu pie šīs sadaļas. Daži sāka ieminēties, ka viņiem jau ir jādodas projām uz darbu utt. Galu galā trīs soļi ar atbildīgajiem (kas ne vienmēr bija klāt) tika noteikti.

6. solis. Apņemšanās veikt vienu praktisku lietu katram – katrs dalībnieks tiek aicināts publiski apņemt vienu praktisku darbību, ko veiks saistībā ar notiekošo.

Tā kā iepriekšējā solī dalībnieki vēl arvien izvairījās no personīgās atbildības, šajā solī aicināju izteikt personīgas apņemšanās.

Uz šo dalībnieces reaģēja izvairīgi, smejojot un komentējot: “Kur mēs esam iepinušies...” un procesu atbalstoši sakot: “Bet vienreiz tā vienaldzība ir jābeidz.” Lai arī šis bija plānots kā īss nobeiguma solis, tas aizņēma pusstundu, jo dalībnieki, viens otru atbalstot, turpināja diskusijas.

Aktualizētās nedrošības un bažas (visas, kas tika minētas, bet ar kurām neturpināja darbu, sargrupētas līdzīgu tēmu ietvaros):

- elektrības cenu kāpums – palielināsies cenas arī precēm un pakalpojumiem
- darba vietu trūkums, - Skaistkalnē nav darba, - bailes zaudēt darbu, jo vietā neko nevarēs dabūt, - materiālās grūtības (nepietiek līdzekļu mājas uzturēšanai, veselībai)
- apgrūtināta naudas izņemšana – vajadzīgs bankomāts, - bankomāta trūkums, - Skaistkalnē nav bankomāta, - Skaistkalnē nav bankomāta, tas rada nedrošību, jo grūtības izmantot skaidras naudas norēķinus

<ul style="list-style-type: none"> - nav benzīntanku – nevar nopirkt benzīnu pēc 16:00, ja vajag, - nekvalitatīvi ceļi, - gribētu labāku ceļu, - sliktā autobusu satiksme ar novada centru; satiksme kopš novada izveidošanas nav mainījies, - slikta autobusu satiksme
<ul style="list-style-type: none"> - kriteņu darbība – lai nesāktu iegūt ģipsi, tad būs katastrofa, - traucēts naktsmiers, dzirdama urbšana (ar pārtraukumiem), dzirdams dienas laikā Bārbales pagastā, - ģipša raktuves, kā arī tas, ka neviens nevar pateikt, kāda būs ģipša ieguve, - kriteņes
<ul style="list-style-type: none"> - alkoholisma un citu atkarību izplatīšanās
<ul style="list-style-type: none"> - vientuļu, vecu cilvēku atbalsts: nekvalitatīva zupas virtuve, sociālais apmeklējums divos gados reizi
<ul style="list-style-type: none"> - iedzīvotāju skaita samazināšanās, - jauno cilvēku skaita samazināšanās laukos, - tad zudīs arī darbavietas, - bērni aizbrauc, - jauniešu aizplūšana
<ul style="list-style-type: none"> - skolnieku skaita mazināšanās, - iedzīvotāju skaita samazināšanās, jo ir arī zema dzimstība, kas var izraisīt vidusskolas slēgšanu, - bail, ka varētu slēgt skolu
<ul style="list-style-type: none"> - nav ēdināšanas iestāžu
<ul style="list-style-type: none"> - sakari, internets, - sakari, - interneta sakari laukos, - interneta pieejamības trūkums
<ul style="list-style-type: none"> - novada robežu paplašināšana bijušā Bauskas rajona robežās – tad būs vēl tālāk no novada centra un zaudēs daudz, ja tā notiks

Piedāvātais risinājums vientuļu un vecu cilvēku atbalstam – autofurgons/mobilā mazgātava veciem cilvēkiem gan veļai, gan personīgai higiēnai.

Idejas rīcībai un uzlabojumiem: darbs norisinājās divās grupās, katra grupa strādāja ar vienu nedrošības jautājumu.

Noziedzība

Nedrošības	Cēloņi	Risinājumi
<ul style="list-style-type: none"> - noziedzība (zagšana), - slikti strādā policija, - slikti strādā policija, ļoti neatsaucīga, policiju maz jūt; nedrošība tāpēc, ka var notikt nesodīta noziedzība, - tuvā Lietuvas robeža <ul style="list-style-type: none"> – notiek zādzības, ko gandrīz nekad neatklāj, jo pēdas pazūd Lietuvā 	<ul style="list-style-type: none"> - policijas nolaidīgais darbs; neko nekontrolē, neko nerisina; neatsaucība, vienaldzība pret sabiedrības signāliem, - audzināšanas darbs skolā; pietrūkst mērķtiecīgs darbs ar jauniešiem, - sabiedrības samierināšanās ar situāciju 	<ul style="list-style-type: none"> - nomainīt policistu (kārtībnieku), bet reiz jau bija tāds labs iecirkņa inspektors šeit ielikts, bet to pavisam drīz pārcēla uz citu iecirkni; tagad ir tikai kārtībnieks, kas šeit ir palicis, - prasīt no iecirkņa inspektora labāku darbu, - skolā audzināšanas stundās mācīt vairāk par sabiedrisko kārtību un par uzvedību vispār, - reidi pagasta teritorijā mācību stundu laikā un vakaros, - organizēt brīvprātīgo aktīvistu paš aizsardzības grupas (dežūras)

Rīcības plāns grupai, kas strādāja ar noziedzības mazināšanas jautājumu

Nr.	Kas jādara?	Kas darīs?	Resursi – kas ir un kas jādabū?
‘1	Vērsties novada domē ar lūgumu nomainīt kārtībnieku.	Iedzīvotāju iniciatīvas grupa, vācot parakstus	Ilona, Eleonora, Jozefīna
‘2	Ierosināt skolas direktorei organizēt skolas jauniešu apmācību drošai uzvedībai sabiedrībā.	Skolas direktore	Sociālais pedagogs, pagasta kārtībnieks, iecirkņa inspektors
‘3	Veidot sabiedrības iniciatīvas grupu brīvprātīgo darba veikšanai.	Aktīvistu – pagasta iedzīvotāji	Pagastā esošās sabiedriskās organizācijas – sieviešu klubs “Mēmelīte”, senioru kopa “Saulgrieze”

Veselība

<i>Nedrošības</i>	<i>Cēloņi</i>	<i>Risinājumi</i>
<ul style="list-style-type: none"> - slikti strādā doktorāts – maz pakalpojumu, - medicīniskā aprūpe dārga, - nav pieejama kvalitatīva veselības aprūpe (neuzticas vietējam ģimenes ārstam), - slihta veselības aprūpe 	<ul style="list-style-type: none"> - neaktīvs un neieinteresēts vietējais ģimenes ārsts, - sabiedrības samierināšanās ar situāciju – mēs neprasām neko vairāk 	<ul style="list-style-type: none"> - iedzīvotāju iniciatīvas izrādīšana, ierosinājumu izteikšana pašvaldībai, ģimenes ārstam, - atbalstīt ar pašvaldības stipendiju vietējos jauniešus, lai ieinteresētu atgriezties un strādāt par speciālistiem vai ģimenes ārstu

Rīcības plāns grupai, kas strādāja ar veselības jautājumu

Nr.	<i>Kas jādara?</i>	<i>Kas darīs?</i>	<i>Resursi – kas ir un kas jādabū?</i>
'1	Jāinformē pagasta pārvalde.	Mēs (iedzīvotāju grupa)	
'2	Jāorganizē tikšanās ar ģimenes ārstu.	Pārvalde + iedzīvotāju grupa	
'3	Tikšanās laikā jāvienojas par konkrētu rīcību situācijas uzlabošanā.	Visi iepriekšminētie kopā	
'4	Aprīkojuma un resursu piesaiste.		Novada dome, ES fondi

6. solī pārrunātās darbības:

Dalībnieki lielākoties apņēmās izzināt savu kaimiņu un līdzcilvēku viedokli par šiem jautājumiem. Kopīgā darbība, ko uzņēmās viena no dalībniecēm: veikt visu vietējo iedzīvotāju anketēšanu par abiem jautājumiem, lai nav tā, ka šeit klātesošie visu ir izdomājuši, nekonsultējoties ar citiem. Attiecībā uz anketēšanu gan tiek paredzēts, ka anketu izveidos kāds zinošs cilvēks, bet kurš tas varētu būt, nav skaidrs.

Viena no dalībniecēm apņēmās turpināt viņas jau reiz aizsākto ideju, kas izskanēja arī kā vajadzība šodienas diskusijās – sociālā centra izveidošana Mēmeles muižā (ar veļas mazgātavu un dušām, trenāžieriem un lietotā apģērba/humānās palīdzības izdales centru trūcīgajiem iedzīvotājiem). Idejai ir labas iestrādes – ideja ir bijusi iesniegta projektu konkursiem, ēkā ir ievilkts ūdens, vajadzētu vēl tikai sagatavot jaunus projektus par idejas attīstību.

Cilvēkdrošības vadlīniju testēšana Ungurpilī

19.02.2014.

Procesa gaitas un rezultātu kopsavilkums

Pasākuma norises ilgums – 1 stunda + 45 min jautājumiem

5 dalībnieces: vietējā uzņēmēja, kultūras nama vadītāja, bezdarbiece/mājsaimniece, apsardzes darbiniece, saimnieciskā vadītāja.

Norises vide:

Ungurpilī kopumā dzīvo apmēram 250 iedzīvotāji. Lielākoties iedzīvotāji dzīvo privātmājās, ir dažas daudzdzīvokļu ēkas. Ir ezers un parks, blakus šosejai arī benzīntanks. Ielas diennakts tumšajā laikā nav apgaismotas. Ungurpilī uz vietas nav nodrošinātu sociālo/sabiedrisko pakalpojumu, izņemot bibliotēku ar iespēju lasīt jaunāko presi un grāmatas. Citus pakalpojumus bibliotēka nesniedz. Sociālais dienests ir pieejams tikai Alojā. No Ungurpils līdz Alojai attālums ir apmēram 5 kilometri.

NVO un interešu grupas, kas darbojas Ungurpilī/Alojas novadā un par kuru darbību zina vai kuru aktivitātēs iesaistās testēšanas dalībnieces: Alojas novada attīstībai, Alojas radošais sieviešu klubs, Ungurpils ezersaimnieks, Īdes lauku partnerība, Mednieku klubs, Pensionāru biedrība.

Iespējas vietai – šeit ir liels uzņēmums *Aloja Starkelsen*, ikgadējs vasaras pasākums Vispasaules Klaidoņu diena, potenciālais uzņēmējdarbības attīstības centrs, kas tuvāko gadu laikā šeit tiks uzcelts. Aktīvās vietas apkārtnē – ziņojumu dēlis pie šķūņa, bibliotēka, rūpnīca.

Pasākuma konteksts:

Sākotnēji tika uzrunāta Alojas pašvaldības deputāte, kas piedāvājumu prezentēja Alojas domes sēdē, kurā tika lemts nodot informāciju Alojas kultūras nama vadītājam. Vadītāja uzrunāja Ungurpils iedzīvotājus un vienojās par tikšanos rūpnīcas zālē. Kontaktpersonai tika nosūtītas vadlīnijas, lai varētu sagatavoties pasākumam. Dienu pirms pasākuma kultūras nama direktore rakstīja e-pastu, lūdzot skaidrot, kas tad ir cilvēkdrošība un ko mēs sagaidām no viņas – kāds rezultāts ar šīm vadlīnijām ir jāsasniedz. Ierodoties testēšanas vietā, kontaktpersona bija visiem pasākuma dalībniekiem izdalījusi vadlīnijas, visi tās lasīja. Pasākuma kontaktpersona pateica, ka nesaprot, kas šis ir par procesu un nejūtas gatava to vadīt, līdz ar to lūdza pētnieci būt arī par diskusijas vadītāju. Pasākuma dalībnieces jau sākotnēji teica, ka viņām ir tikai stunda laika, ko veltīt šim procesam, jo šajā laikā norisinājās hokeja spēle, kuru gribēja skatīties visas dalībnieces. Galu galā pasākums noritēja gandrīz 2 stundas, bet procesa laikā ik pa laikam kāda dalībniiece aicināja pasteigties ar procesu, lai var paspēt uz spēli.

Dalībnieces kopumā uzskata, ka vietējie iedzīvotāji šeit nemēdz tikties ar mērķi plānot Ungurpils nākotnes attīstību (pēdējos 30 gadu laikā esot sanākuši vienu reizi), bet ir lielākoties informēti par novada domes plāniem attiecībā uz Ungurpili (piemēram, iecerī būvēt uzņēmējdarbības attīstības centru). Sākotnēji dalībnieces apgalvo, ka ungurpilieši vispār nemēdz sanākt kopā, tomēr pasākuma laikā izrādās, ka lielākā daļa iedzīvotāju piedalās Lielajā talkā un kopīgajā zupas vārīšanā pēc pasākuma.

Process (balstoties uz vadlīniju nodevumu):

1. solis. Iepazīšanās, izmantojot metodi „Aplis”. Šajā gadījumā dalībnieki pēc kārtas īsi pastāsta grupai par sevi, minot savu vārdu, nodarbošanos.

Šeit iekļāvu arī jautājumu par sasaisti ar vietējo dzīves vidi. Lielākā daļa dalībnieču šajā vietā bija “ieprecējušās”.

2. solis. Darba grupas mērķu un darbības procesa definēšana

Pēc iepazīšanās ir būtiski definēt darba grupas mērķus, kas varētu būt:

- a) iepazīšanās ar cilvēkdrošības konceptu;
- b) individuālo un kolektīvo bažu identificēšana;
- c) bažu cēloņu identificēšana;
- d) rīcības stratēģijas izstrāde un ieviešana bažu pārvarēšanai.

Vienošanās par darba grupā lietoto terminu izpratni un lietojumu:

- kopienas robežas šīs grupas izpratnē.

Tā kā šajā gadījumā procesu iniciēja LAPAS, nevis paši vietējie iedzīvotāji vai ar tiem saistīti cilvēki/interesešu grupas, stāstīju par cilvēkdrošības konceptu, vadlīnijām un par pētījuma mērķiem, aicinot vienlaikus to uztvert kā iespēju arī pašiem dalībniekiem domāt par savu drošību un savu dzīves vidi, izstrādājot arī rīcības stratēģijas.

3. solis. Individuālo bažu identificēšana

Kopienas grupas dalībniekiem tika izdalītas līmlapiņas un tika lūgts uz tām uzrakstīt viņu bažas vai arī atbildi uz jautājumu ”No kā Jūs visvairāk baidāties”? Otrs alternatīvs jautājums ir „Par ko Jūs visvairāk bažījaties?”, „Kas mūs uztrauc?”, ”Kas mūs dara bažīgus?”, “Kas liek ikdienā būt bažīgiem?”.

Dažām dalībniecēm bija grūtības atbildēt uz šiem jautājumiem, viņas kā paraugu izmantoja iespējamo bažu uzskaitījumu, kas sniegts vadlīniju pielikumā.

Diezgan sarežģīta šķita pāreja uz “negatīvo” uzreiz pēc iepazīšanās un sarunas par pasākuma mērķiem. Grūti uzreiz sākt domāt par to, kas cilvēkus dara bažīgus.

4. solis. Individuālo bažu cēloņu meklēšana

Tiklīdz ir identificētas svarīgākās bažas, darba grupas dalībniekiem tiek lūgts uzrakstīt uz baltas lapas viņuprāt svarīgākos cēloņus, kāpēc bažas ir radušās un kāpēc tās pastāv.

Ja darba grupa ir atvērta un bažu identificēšana un bažu cēloņu meklēšana notiek diskusijas veidā, 5 solis par kolektīvo bažu identificēšanu nav nepieciešams.

Bažu cēloņu meklēšana notika diskusijas veidā. Grupa bija gatava strādāt tikai diskusijas formātā, arī iepriekšējā solī ar līmlapiņām rakstīja diezgan negribīgi.

5.solis. Aizsardzības un spējzināšanas stratēģiju veidošana

Balstoties uz iepriekšējos soļos savāktu informāciju par nedrošībām un to cēloņiem, ir jāveido iespējamo risinājumu saraksts.

Kas ir jādara?	Kam ir jādara?	Kādi ir resursi?

Arī šis solis notika diskusijas formā, vienojoties par trīs soļiem un atbildīgajiem, kas šos soļus veiks. Šī sadaļa ar konkrētu rīcību risinājās ļoti smagi – dalībnieces nebija gatavas uzņemt konkrētu atbildību, nezināja arī, ko tieši varētu darīt, kas būtu reālas darbības. Vairākkārt tika uzsvērts, ka neko nevar darīt, ka šī ir bezizejas situācija. Visi piedāvātie risinājumi tika atzīti par neiespējamiem, bet rīcības plāns, lai arī reālistisks un izdarāms, netika atzīts par tādu, ko dalībnieki būtu gatavi veikt.

Tas liek aizdomāties, ka, iespējams, risinājumu daļa varētu notikt pēc laika, 2. sesijā, kad katrs jau ir apdomājis un aprunājies par dažādām iespējamajām rīcībām vai izpētījis situāciju, jo tam nepieciešams laiks.

**Aktualizētās nedrošības un bažas
(visas, kas tikušas minētas, sagrupētas līdzīgu tēmu ietvaros):**

- baidos zaudēt darbu, - bail palikt bez darba
- nav drošības pensijas jautājumā, - satrauc pensijas jautājums
- baidos par veselības stāvokli, - satrauc pašas veselības stāvoklis, - bailes no slimības
- bail no klaiņojošiem suņiem
- uztrauc pašreizējie notikumi Ukrainā

Idejas rīcībai un uzlabojumiem:

Noziedzība

Nedrošības	Cēloņi	Risinājumi
<ul style="list-style-type: none"> - noziedzība (zādzības) Ungurpilī, - traucē, ka Ungurpilī dzīvo nestrādājoši cilvēki, kas apzog citus! - vakarā bail iziet uz ielas 	<p>Tiek runāts galvenokārt par vienu aktuālu gadījumu – bijušais ieslodzītais pēc atbrīvošanas nonācis šeit. Viņš nodarbojas ar sīkām zādzībām.</p> <p>Pie cēloņiem min reidu trūkumu/policijas kūtrumu, likumsargu pazīšanos ar likuma pārkāpējiem, pašvaldības policijas mazās iespējas reaģēt uz sīkajām zādzībām; tukšos dzīvokļus apkārtņē; bijušo ieslodzīto izmitināšanas procesu; cilvēku nevēlēšanos rīkoties citu labā – nereagēšana uz cita cilvēka īpašuma bojāšanu/zādzībām utt.</p> <p>Līdz šim šis jautājums kopā ar pārējiem iedzīvotājiem nav ticis risināts.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Rakstīt pašvaldībai, lai piedāvā kādu rīcības plānu, kā tikt galā ar izvietoto bijušo ieslodzīto – zina, ka nevar aizliegt šeit dzīvot, bet kaut kā jārisina. Nav skaidrs gan, ko dome varētu lietas labā darīt. - Parakstu lapa pašvaldībai un policijas iecirknim ar aicinājumu reaģēt uz iedzīvotāju drošības mazināšanos – nezina, kuram policijas iecirknim vajadzētu rakstīt šajā gadījumā. Bet parakstus varētu viegli savākt – likt to darīt pensionāriem, piedāvāt kafijas paužu laikā Sterkelsen ražotnē. - Fiziski ietekmēt konkrēto personu (šis tiek minēts kā risinājums, bet tad uzreiz arī norādīts kā risinājums, kas reāli netiks pielietots). - Saut policiju katru reizi, kad kaut kas pazūd (tas tiek minēts kā bezjēdzīgs risinājums – policija aizvedot aizdomās turēto pa lielceļu uz priekšu, pastāv tur pāris stundas un atved atpakaļ). - Iedzīvotāju patruļas, kas varētu dežurēt apkārtņē – tomēr vairākas diskusijas dalībnieces saka, ka nebūtu ar mieru pavadīt laiku, staigājot pa tumsu un patrulējot. - Rakstīt “uz Rīgu” – nav skaidrs, kam rakstīt, “da jebkam”. - Bez Tabu – šī tiek minēta kā ideja, lai iekustinātu Alojās domes darbību, taču ideja tiek atcelta kā “nesmuka” – neviens nebūtu gatavs stāties kameras priekšā, turklāt “šeit vēl pašiem ir jādzīvo”. - Signalizācijas un videonovērošana – tas pašu noziedznieku neapturēs.

Rīcības plāns grupai, kas strādāja ar noziedzības mazināšanas jautājumu

Nr.	Kas jādara?	Kas darīs?	Resursi – kas ir un kas jādabū?
'1	Informēt pašvaldību, ka nepiekrīt šī cilvēka izmitināšanai – sagatavot vēstuli pašvaldībai un Valsts policijas Vidzemes reģiona pārvaldei (vai iecirkņa inspektoram Alojā).	Vēsma	
'2	Vākt iedzīvotāju parakstus.	Pensionāri – tos norīkos iziet pa visām mājām. Kafijas pauzēs Sterkelsenā.	
'3	Nosūtīt vēstuli un informēt par atbildēm.	Inga nosūtīs	

Cilvēkdrošības vadlīniju testēšana Saldū

26.02.2014.

Procesa gaitas un rezultātu kopsavilkums

Pasākuma norises ilgums – 2 stundas + 40 minūtes jautājumi

10 dalībnieki, iesaistīti/strādā darba ar jaunatni jomā Saldus novadā: aktīvais jauniešs, jauniešu iniciatīvu centra darbiniece, jaunatnes lietu koordinators, biedrības vadītāja, jauniešu domes vadītājs, jaunatnes lietu speciāliste, jauniešu iniciatīvu centra darbiniece, pašvaldības darbiniece, pašvaldības darbiniece – projektu vadītāja, pašvaldības darbinieks – IT speciālists.

Norises vide:

Saldus novadu veido 15 pagasti un Saldus pilsēta. Novadu šķērso valsts galvenais autoceļš Rīga – Liepāja. No abām pilsētām Saldus atrodas apmēram 100 km attālumā. Kopumā novadā dzīvo aptuveni 25 tūkstoši iedzīvotāju.

Saldus novadā darbojas 11 pamatskolas (t.sk. internātpamatskolas), 7 vidusskolas un 7 interešu izglītības iestādes.

Novadā strādā 19 jaunatnes lietu koordinatori novada pagastos un Saldus pilsētā. Novadā ir izveidota Jaunatnes lietu konsultatīvā padome. Saldus pilsētā ar jaunatnes lietām nodarbojas Saldus Bērnu un jaunatnes centrs un tā struktūrvienība – Jauniešu iniciatīvas centrs “Šķūnis”, kas nesēn kļuvis par multifunkcionālu centru.

Jaunatnes jomā novadā strādā arī **Saldus jauniešu dome “Es un mēs”, biedrības Mazpulki, Jauno līderu biedrība, Pīlādžoga, Lauku jaunatnes muzikālās attīstības un izglītības biedrība, Ritma efekts, Sauja.**

Minētās iestādes un biedrības ir galvenie darba ar jaunatni īstenotāji novadā.

Papildus iespējām jauniešiem piedalīties un līdzdarboties iestāžu un biedrību rīkotajās aktivitātēs Saldus novadā jauniešiem brīvā laika pavadīšanai un interešu īstenošanai ir pieejamas bibliotēkas, kultūras un tautas nami, kafējnīcas, bāri, spēļu zāles, iepirkšanās centri, reliģiskās iestādes.

Pasākuma konteksts:

Pētījuma veikšanai tika uzrunāta NVO darbiniece no Saldus. Viņa piedāvāja šo iespēju jaunatnes lietu speciālistei, kas sasauca Jaunatnes lietu konsultatīvās komisijas dalībniekus. Dalībnieki ir jaunatnes jomas entuziasti ar pieredzi neformālajā izglītībā un grupu darbā.

Process (balstoties uz vadlīniju nodevumu):

1. solis. Iepazīšanās, izmantojot metodi „Aplis”. Šajā gadījumā dalībnieki pēc kārtas īsi pastāsta grupai par sevi, minot savu vārdu, nodarbošanos.

Šeit iekļāvu arī jautājumu par sasaisti ar vietējo dzīves vidi.

2. solis. Darba grupas mērķu un darbības procesa definēšana, tie varētu būt:

- (1) iepazīšanās ar cilvēkdrošības konceptu;
- (2) individuālo un kolektīvo bažu identificēšana;
- (3) bažu cēloņu identificēšana;
- (4) rīcības stratēģijas izstrāde un ieviešana bažu pārvarēšanai.

Vienoššanās par darba grupā lietoto terminu izpratni un lietojumu:

- (1) kopienas robežas šīs grupas izpratnē.

Lielākā daļa dalībnieku jau pirms sākuma bija noskaidrojuši, par ko runāsim. Uzsākot darbu, paskaidroju vairāk par cilvēkdrošības konceptu, vadlīnijām un par pētījuma mērķiem, par ko arī īsi padiskutējām. Vienlaikus aicināju to uztvert kā iespēju arī pašiem dalībniekiem domāt par savu drošību un savu dzīves vidi, izstrādājot arī rīcības stratēģijas. Par galveno šī procesa mērķi noteicām vadlīniju testēšanu un komentāru sniegšanu par procesu.

Par kopienas robežām noteicām jaunatnes jomas pārstāvjus – jauniešus un darba ar jaunatni veicējus.

3. solis. Individuālo bažu identificēšana

Kopienas grupas dalībniekiem tiek izdalītas līmlapiņas un tiek lūgts uz tām uzrakstīt viņu bažas vai arī atbildi uz jautājumu "No kā Jūs visvairāk baidāties"? Otrs alternatīvs jautājums ir „Par ko Jūs visvairāk bažījaties?”, „Kas mūs uztrauc?”, "Kas mūs dara bažīgus?", nedrošības saistot ar jauniešiem – par ko viņi kā jaunieši baidās vai kāpēc baidās par/no jauniešiem. Pēc bažu uzrakstīšanas daži dalībnieki savas bažas nolāsija skaļi un bija īsa diskusija par to, vai arī citi ir līdzīgi uztvēruši un nosaukuši savas bažas.

Bažas un bailes tika uzrakstītas ļoti ātri un raiti. Dalībniekiem nebija grūtību tās formulēt, viņiem arī izdevās uzrakstīt diezgan plašu bažu spektru, kas vērsts tieši uz jauniešiem šajā dzīves vidē.

4. solis. Individuālo bažu cēloņu meklēšana

Tiklīdz ir identificētas svarīgākās bažas, darba grupas dalībniekiem tiek lūgts uzrakstīt uz baltas lapas viņuprāt svarīgākos cēloņus, kāpēc bažas ir radušās un kāpēc tās pastāv.

Cits veids ir grupas diskusijā izrunāt identificēto bažu cēloņus. Šajā gadījumā vienas cilvēkdrošības jomas bailes var ielikt t.s. „vairogā”, kur tiek norādītas bažas, cēloņi un pēc tam attiecīgi iespējamie risinājumi – vispārīgie un klātesošo ietekmes lokā esošie.

Tā kā grupā bija salīdzinoši liels cilvēku skaits, tā tika dalīta divās daļās. Katra mazā grupa savā starpā pārrunāja un salika kopā klāsteros savas bažas.

Grupas vienojās par tām bažu jomām, ar kurām vēlējās strādāt tālāk. Izvēlētās bažas ievietoja baltas lapas centrā un apkārt uzrakstīja to cēloņus.

Pēc bažu uzrakstīšanas grupas prezentēja viena otrai izrunāto un komentēja viena otras idejas. Pēc savstarpējiem komentāriem grupu dalībnieki izvēlējās vienu jomu, ar kuru vēlējās strādāt tālāk.

Baltās lapas ar cēloņiem tika ievietotas papīra tāfeles lapas centrā, apkārt veidojot ietvaru, kur dalībniekus aicināja sarakstīt "vajadzības" – risinājumus, kas nedrošību mazinātu. Šajā solī netika noteikts, uz ko risinājumiem vajadzētu attiekties. Kā paredzēts, dalībnieki piedāvāja ļoti vispārīgus risinājumus, neredzot sevi kā iespējamus risinātājus.

Piedāvātie risinājumi tika īsi prezentēti otrai grupai, prezentējot gan visreālāko, gan nereālāko risinājumu.

Beidzamā vairoga daļa atradās lapas pašā ārējā daļā – tajā dalībnieki uzskaitīja to, ko paši var darīt nedrošību mazināšanai.

Ārējā daļā, kas attiecās uz klātesošajiem dalībniekiem, bija vismazāk ideju. Dalībniekiem gāja grūti ar savu iespējamo rīcību identificēšanu.

5.solis. Aizsardzības un spējinašanas stratēģiju veidošana

Balstoties uz iepriekšējos soļos savāktu informāciju par nedrošībām un to cēloņiem, ir jāveido iespējamo risinājumu saraksts.

<i>Kas ir jādara?</i>	<i>Kam ir jādara?</i>	<i>Kādi ir resursi?</i>

Netika veikta indivīdu un kopienu draudu, vajadzību, ievainojamības, risku un kapacitātes kartēšana – šie jautājumi jau tika integrēti iepriekšējā soļa sarunās.

Pēc uzstādījuma došanas dalībnieki komentēja, ka viņiem nav, ko rakstīt šajā sadaļā. Grupu dalībnieki ilgi diskutēja, līdz kāds bija gatavs uzņemties kāda darba veikšanu. Līdz ar to šī sadaļa aizņēma daudz laika.

Aktualizētās nedrošības un bažas (visas, kas tika minētas, bet ar kurām neturpināja darbu, sargrupētas līdzīgu tēmu ietvaros):

<i>Nedrošības un bažas</i>	<i>Cēloņi</i>
<ul style="list-style-type: none">- vide, kur cilvēki varētu tevi nesaprast,- jauniešu attieksme pret citiem, kuriem nav veicies ar finansiālo vai sociālo stāvokli,- jaunieša seksualitāte, ja tā nav heteroseksualitāte, var sagādāt lielas ciešanas, ja kāds cits jaunietis par to uzzina.	<ul style="list-style-type: none">- stereotipi,- apspiešanas sekas,- audzināšana ģimenē,- neizglītība

<ul style="list-style-type: none"> - zināšanas par sadzīvi (gāze utt.), - neuzmanība, nolaidība un vienaldzība pret savu un apkārtējo dzīvību, - cilvēku neizglītība ugunsdrošības jautājumos – piem., dzīvojot daudzdzīvokļu namā 	<ul style="list-style-type: none"> - neprasme atrast informāciju, - masu mediju ietekme, - nelabvēlīga vide, - neprasme rīkoties ārkārtas situācijās
<ul style="list-style-type: none"> - finansiālā nedrošība, - darba iespējas, - bezdarba iespējamība (finansiālā nedrošība), - bezdarbs, kura rezultātā jaunieši ir brīvi darīt ne tikai labas, bet arī ļoti bīstamas lietas, - neredz izaugsmes iespējas, - izaugsmes iespējas 	<ul style="list-style-type: none"> - nepietiekams darba vietu skaits, - bailes uzņemties atbildību atvērt pašam savu uzņēmumu, - nepieciešamās izglītības trūkums, - neprasme atrast sev nepieciešamo informāciju, - trūkst motivācijas
<ul style="list-style-type: none"> - vispārējā cilvēku degradācija (nespēja pašiem domāt, izvērtēt) 	
<ul style="list-style-type: none"> - agresivitāte (no alkohola un narkotikām), - narkotiku izplatība un lietošana, - smēķētāji un narkotiku lietotāji apdraud sevi un citus 	<ul style="list-style-type: none"> - pieejamība (pieaugušo atbildība), - dienestu bezspēcība, - nav pozitīva motivējoša piemēra, - neprot risināt problēmas, - vecāku vienaldzība, nezināšana, - filmu iespaids, virtuālā ilūzija, ka nekas nebūs, - košas reklāmas, - neko negrib darīt, - problēmas ģimenē, negatīvs piemērs, - nav, ko darīt, - lai iejustos kompānijā – sāk lietot, - vienaudžu spiediens, - eksperiments rada atkarību, - drosmes trūkums
<ul style="list-style-type: none"> - bailes izpaust savas domas, - nav atbalsta ģimenē, - emocionālā nedrošība – zems pašvērtējums, neprasme komunicēt klātienē (neskatoties uz to, ka brīvi komunicē sociālajos tīklos) 	<ul style="list-style-type: none"> - svarīgi piederēt, - uzlikts kaut kāds rāmis, jāiekļaujas, - apkārtējo jauniešu spiediens, - nav nodarbinātības, - nav citu prasmju, interešu, - nav, ar ko izcelties, izceļas negatīvi
<ul style="list-style-type: none"> - spēļu zāles, kas veicina atkarību, - jauniešu izklaides vietu trūkums, līdz ar to arī jaunieši “dzīvo” uz ielas, - vardarbības izplatība vienaudžu vidū, - pusaudžu uzturēšanās ārpus mājas vakaros un naktīs 	<ul style="list-style-type: none"> - nav noteiktas robežas, - nav veselīgas izklaides, - ir tāds piedāvājums, - sabiedrības pasivitāte – pašvaldības dod atļauju atvērt apšaubāmas izklaides vietas

- atpūtas iespējas tuvu mājām	
- vides piesārņojums	
- nav motivatoru un atbalstītāju, lai ko varētu sākt darīt	

Iejas rīcībai un uzlabojumiem: darbs norisinājās divās grupās, katra grupa strādāja ar vienu nedrošības jautājumu.

Nākotnes perspektīvas trūkums novadā

<i>Nedrošības</i>	<i>Cēloņi</i>	<i>Risinājumi Vispārīgie Ko var darīt paši klātesošie</i>
<ul style="list-style-type: none"> - jauniešiem motivācijas trūkums un perspektīva par nākotni, - ekonomiskā nedrošība – nedrošība par nākotnes iespējām (Saldū) – vai spēšu sevi realizēt savā mazpilsētā? - materiālā nestabilitāte, - salīdzinoši liels bezdarba līmenis, kā rezultātā rada bailes par darba iespējām pēc skolas beigšanas, motivācijas trūkums, - grūti plānot nākotni – neskaidrība par darbu, - darba vietu trūkums, neskaidrība par savu nākotni novadā 	<ul style="list-style-type: none"> - nepabeidz studijas, nav motivācijas, - neskaidra situācija valstī un pašvaldībā, - nav darba vietu jauniešiem bez pieredzes, - pirmā darba pieredze liek vilties, - nav motivācijas mācīties, - grib iet vieglāko ceļu, - mācās to, kas interesē, bet darba nav, - darbs ne vienmēr ir saistīts ar atalgojumu, - nav atbilstošas izglītības – nav naudas, lai mācītos, - profesionālā izglītība nav prestiža, - darbam neatbilstošs atalgojums, - grūti atrast prakses vietas, - mācās ne sevis pēc, - bailes ņemt kredītu 	<p>V: Vairāk atbalstīt jaunus uzņēmējus, samazināt nodokļu slogu</p> <p>K: Reklamēt, ieteikt uzņēmēju produkciju</p> <p>V: Vairāk budžeta vietu augstskolās (arī neklātienē)</p> <p>K: Izteikt priekšlikumus studentu padomēm</p> <p>V: Vairāk iespēju darbam vasarā</p> <p>K: Piesaistīt brīvprātīgos pieredzes gūšanai, piedāvāt veikt nelielus darbus par samaksu</p> <p>V: Attīstīt ēnu dienas (8 kl. līdz vidusskolai), ēnu nedēļas</p> <p>K: Ieteikt priekšlikumus Izglītības pārvaldei, piekrist būt par ēnojamajiem</p> <p>V: Sadarbība ar vietējiem uzņēmējiem</p> <p>K: Uzrunāt sev pazīstamos uzņēmējus</p> <p>V: Valsts dzēš kredītus, ja strādā noteiktās profesijās</p> <p>K: Ja tas vairs nav spēkā, varam rakstīt IZM</p> <p>V: Jauniešu uzņēmēju mentori</p> <p>K: Ierosināt izskatīt šo jautājumu Jaunatnes lietu konsultatīvajā padomē</p> <p>V: Palielināt algas līdz ES līmenim</p> <p>K: Rakstīt uz Briseli.</p>

Rīcības plāns grupai, kas strādāja ar perspektīvas trūkumu nākotnes Saldū

Nr.	Kas jādara?	Kas darīs?	Resursi – kas ir un kas jādabū?
'1	Ierosināt Jaunatnes lietu konsultatīvajai padomei jautājumu par jauniešu uzņēmēju mentoriem.	Rudīte	
'2	Izpētīt esošo situāciju un pieredzi.	Liene	
'3	Palīdzēt ieviest.	Inita, Rihards	

Agresija, ko izraisa narkotikas un citas apreibinošās vielas

Nedrošības	Cēloņi	Risinājumi
<ul style="list-style-type: none"> - agresīvi jaunieši (salietojušies narkotikas un alkoholu), - fiziskā nedrošība – apdraudējums no jauniešiem, kas agresīvi noskaņoti, lieto apreibinošas vielas, - agresija, kas var rasties no narkotisko un citu apreibinošo vielu lietošanas, - visādu veidu narkotikas, kuras mūsdienās jaunieši var iegādāties uz katra stūra 	<ul style="list-style-type: none"> - problēmas ģimenē, - pieejamība, - pozitīvu līderu trūkums, - nepieciešamās palīdzības trūkums, - bezdarbs, - politiskā situācija, - veids, kā sevi aizstāvēt, - veids, kā pievērst sev uzmanību, - iekļaušanās draugu lokā (bara instinkts), - temperaments un mentalitāte 	<ul style="list-style-type: none"> - veicināt atzinību par pozitīvi paveiktām lietām, - popularizēt gan interešu, gan neformālo izglītību, - iesaistīt problēmjauniešus, - apkarot pieejamās apreibinošās vielas, - veicināt vienaudžu izglītotāju darbību, - atbalsta sistēma vecākiem, - radīt jauniešus kā uzņēmējus; motivēt, atbalstīt, <p>Paši var darīt:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ziņot par narkotisko vielu tirgoņiem, kurus zina, - rakstīt projektus, veidot apmācības, - uzrakstīt uz „Saldus Zemi” par pozitīvās slejas veidošanu, - izplatīt, piedāvāt draugam, paziņam piedalīties ārpuskolas aktivitātēs, kurās piedalos es pats (korī, teātrī utt.), - individuāli popularizēt savu pieredzi interešu un neformālajā izglītībā

Rīcības plāns grupai, kas strādāja ar agresijas, ko izraisa apreibinošo vielu lietošana, jautājumu

Nr.	Kas jādara?	Kas darīs?	Resursi – kas ir un kas jādabū?
'1	Sākt īstenot projektu par drošu vidi.	I.F.	
'2	Aizrakstīt uz „Saldus Zemi” ierosinājumu par pozitīvo īsziņu izveidi.	L.M.	
'3	Sporta zālē treniņu laikā pastāstīt par pieredzi interešu izglītībā un neformālajā izglītībā.	S.G.	

Sarunā pēc procesa atklājās vēl viena nedrošības joma – tā saistīta ar bailēm no birokrātijas un nesaprotamām procedūrām iestādēs (piemēram, VID, NVA, UR, u.c.). Viens no risinājumiem, ko var darīt Saldū, ir iet ekskursijās uz dažādām iestādēm kopā ar jauniešiem, lai iepazītu, kas šajās iestādēs notiek un ko tur var sagaidīt.

Cilvēkdrošības vadlīniju testēšana Nagļos

28.02.2014.

Procesa gaitas un rezultātu kopsavilkums

Pasākuma norises ilgums – 2 stundas

8 dalībnieki: sociālā darbiniece, žurnāliste/Tautas nama vadītāja, pensionāre/brīvprātīgā novadpētniecības muzeja krājumu veidotāja, pensionāre/tīklu audēja, pensionārs/bijušais skolotājs, pensionāre/bijusī pasta nodaļas vadītāja, pensionāre/bijusī veikala darbiniece, resursu centra vadītāja.

Norises vide:

Nagli ir mazākais pagasts Rēzeknes novadā. Šeit ir deklarēti apmēram 500 iedzīvotāji, bet daļa deklarēto dzīvo Rēzeknē, Rīgā vai ārzemēs.

Padomju laikos šeit bijusi lielākā zivsaimniecība Baltijā, tagad ir palikuši nelieli karpu dīķi, no kuriem “ar zivīm apgādā Rīgu un Daugavpili”.

Darbojas bērnu dārzs, kādreiz bijusi arī skola, kas likvidēta, kad bija palikuši vairs tikai 45 skolēni. Skolēnus ved uz Dekšārēm (ir jauna sporta halle un mūzikas pulciņi) un Gaigalavu (ir pieejama trenāžieru zāle, uz kuru skolēni nevar palikt, jo pēc stundām uzreiz jābrauc ar autobusu uz Nagļiem).

Nagļiem nav izteiktas centra daļas – ēkas ir izkaisītas vairāku kilometru ceļa taisnē.

No 2009. gada ir atvērta Daudzfunkcionālais sabiedrisko resursu centrs projekta „Pārmaiņu iespējas skolām” ietvaros likvidētās skolas telpās. Jau divas reizes ir iegūti projekta līdzekļi, pašvaldība atbalsta ar līdzfinansējumu. Resursu centra telpās ir pieejamas dušas un veļas mazgāšanas pakalpojumi. Šeit darbojas un ir vietējiem iedzīvotājiem pieejama sporta zāle, trenāžieru zāle, datortelpa, virtuve, novadpētniecības muzejs (3 telpās), rokdarbu klases ar aprīkojumu aušanai un adīšanai. Šobrīd šeit strādā centra vadītāja un vairāki darbinieki uz ceturtdaļslodzi, tai skaitā sociālā darbiniece. Telpas ir atvērtas līdz 24.00. Līdz pašam vakaram centrā dežurē vietējie iedzīvotāji, daudz kas tiek darīts brīvprātīgi.

Pasākuma norises laikā centrā vietējie jaunieši spēlēja volejbolu un novusu, trenējās trenāžieru zālē. Kopumā centrā notiek dažādi kopienas pasākumi – kopīga ēst gatavošana, Nagļu vakariņas, spēļu un rokdarbu pēcpusdienas un vakari u.c.

Nagļos darbojas arī Tautas nams ar virkni pulciņu – mūzikas kolektīvi dažādām vecuma grupām, deju kolektīvi, sieviešu klubs “Rītava”.

Pāri ielai pretī Resursu centram atrodas arī baznīca, kas nesen atjaunota. Priesteris arī aktīvi iesaistās sabiedriskajā dzīvē un tās veidošanā.

Nagļos daudz kas tiek darīts “sabiedriskā kārtā” – daiļdārzniecība, Nagļu sakopšana, pasākumu rīkošana, sabiedrisko telpu remontēšana un uzlabošana. Klātesošie būtu gatavi būt arī brīvprātīgie gidi, ja būtu pieprasījums.

Strādā arī vietējā žurnāliste, kas raksta un krāj ziņas par Nagļos notiekošo.

Kādreiz šeit bijusi attīstīta putnu vērošana – skolas skolotājs attīstījis šo virzienu un tuvējos mežos kopā ar skolēniem uzstādījis un uzturējis kārtībā apmēram 1000 putnu būrīšu. Katru gadu četri skolēni bijuši tiesīgi gredzenot putnus. Šobrīd putnu pilsēta ir stipri sarukusi, palikuši vairs daži putnu būrīši, bet vieta, kur tie bijuši izstādīti, ir kļuvusi par vietējo pulcēšanās vietu.

Nagļu iedzīvotāji dzīvo privātmājās. Apmēram 9 kilometrus no Nagļiem ir Lubānas ezers, bet Nagļu apkārtnē ir vairāki karpu dīķi, ir arī mežs. No Rīgas-Rēzeknes šosejas pa grantsceļu jābrauc apmēram 20 km.

NVO un interešu grupas, kas darbojas Nagļos: **sieviešu klubs “Rītava”**.

Šeit arvien dzīvo ļoti aktīvi kādreizējie sabiedriskās dzīves rīkotāji un rokdarbnieki, kas māca arī jaunākajām paaudzēm aust, strādāt ar klūgām, koku un adammašīnām.

Iespējas vietai – šeit ir karpu dīķi; 10 km tuvumā ir Īdeņas ciems – vienīgais zvejnieku ciems Latvijā, kas nav pie jūras; notiek Zvejnieksvētki vasarās – populārs pasākums, uz kuru brauc cilvēki no visas Latvijas; ir arī daudzfunkcionāls sabiedrisko resursu centrs.

Informācijas ieguves vietas apkārtnē – baznīca, sabiedrisko resursu centrs, veikals.

Pasākuma konteksts:

Tika uzrunāta Nagļu Daudzfunkcionālā sabiedrisko resursu centra vadītāja, kura pēc izsmelošas telefona sarunas par pētījuma tēmu piekrita piedalīties pētījumā. Viņas galvenais arguments piekrišanai bija tas, ka “jums jāatbrauc paskatīties, kā mums šeit viss vēl joprojām notiek” – iespējams, vēloties parādīt, ka resursu centrs attaisno ieguldīto. Par datumu vienojāmies nedēļu pirms notikuma. Centra vadītāja saņēma vadlīniju tekstu, bet atteicās vadīt procesu, jo nejutās vesela un viņai “nebija vajadzīgs papildu stress”. Dažas dienas pirms norunātā datuma centra vadītāja neatbildēja uz telefona zvaniem un e-pastiem, bet norunātās dienas rītā solīja, ka sazvanīs un atsauks vajadzīgo cilvēku skaitu. Iedzīvotāji bija sanākuši uz tikšanos ar “dāmu no Rīgas”.

Dalībnieki, uzsākot procesu, apgalvoja, ka kopumā Nagļos cilvēki īpaši ne no kā nebaidās, jūtas droši. Viņi minēja, ka tas varētu būt saistīts arī ar to, ka šeit arī abi pasaules kari un padomju laiki ir pagājuši mierīgi, bez lieliem upuriem, sāpīgām atmiņām un izsūtīšanas. “Tāpēc mēs īpaši nebraucam ārā, mums tepat ir labi.”

Dalībnieki kopumā bija ļoti runātīgi un bija izaicinājums noturēt fokusu kopīgu diskusiju laikā.

Process (balstoties uz vadlīniju nodevumu):

1. solis. Darba grupas mērķu un darbības procesa definēšana, tie varētu būt:

- (1) iepazīšanās ar cilvēkdrošības konceptu;
- (2) individuālo un kolektīvo bažu identificēšana;
- (3) bažu cēloņu identificēšana;
- (4) rīcības stratēģijas izstrāde un ieviešana bažu pārvarēšanai.

Vienošānās par darba grupā lietoto terminu izpratni un lietojumu:

- (1) kopienas robežas šīs grupas izpratnē.

Uzsākot procesu, noskaidroju, cik daudz pasākuma dalībnieki zina un ir informēti par to, kas procesa laikā notiks. Lielākā daļa zināja tikai to, ka brauks sievietē no Rīgas ar vadlīnijām. Izstāstīju par cilvēkdrošības konceptu, vadlīnijām un par pētījuma mērķiem, aicinot vienlaikus to uztvert kā iespēju arī pašiem dalībniekiem domāt par savu drošību un savu dzīves vidi, izstrādājot arī rīcības stratēģijas.

2. solis. Iepazīšanās, izmantojot metodi „Aplis”. Šajā gadījumā dalībnieki pēc kārtas īsi pastāsta grupai par sevi, minot savu vārdu, nodarbošanos.

Šeit iekļāvu arī jautājumu par sasaisti ar vietējo dzīves vidi.

Dalībnieki diezgan daudz stāstīja par to, ar ko nodarbojas, par ko lepojas, daudz papildina stāstus viens par otru. Skolotājs, kuram ir 86 gadi, stāstīja par savu dzīvi Nagļos no paša sākuma līdz šodienai, izstāstot arī par vietas vēsturi.

3. solis. Apkārtnes raksturojums

Lai uzsāktu un fokusētu sarunu par Nagļiem un dzīvi Nagļos, aicināju dalībniekus šo vietu īsi raksturot.

Šo soli dalībnieki veica ar smaidu un sirsnību, izplūstot stāstos. Kāda no sievietēm vēlāk komentēja, ka bijis patīkami izjust, ka kāds vēlas klausīties viņu pārdomās par dzīvesvietu.

4. solis. Individuālo bažu identificēšana

Kopienas grupas dalībniekiem tiek izdalītas līmlapiņas un tiek lūgts uz tām uzrakstīt viņu bažas vai arī atbildi uz jautājumu ”No kā Jūs visvairāk baidāties”? Otrs alternatīvs jautājums ir „Par ko Jūs visvairāk bažījaties?”, „Kas mūs uztrauc?”, ”Kas mūs dara bažīgus?”, “Par ko ikdienā jūtaties nedroši?”. Pēc bažu uzrakstīšanas dalībnieki atdeva lapiņas procesa vadītājam, kas tās sagrupēja pa tematiskām kaudzītēm.

Dalībnieki jau sākotnēji nāca ar uzstādījumu, ka Nagļos ir droši, tāpēc rakstīšanas process bija ilgs.

5. solis. Individuālo bažu cēloņu meklēšana

Tiklīdz bija identificētās svarīgākās bažas, darba grupas dalībniekiem tika lūgts uzrakstīt uz baltas lapas viņuprāt svarīgākos cēloņus, kāpēc bažas ir radušās un kāpēc tās pastāv.

Cits veids ir grupas diskusijā izrunāt identificēto bažu cēloņus. Šajā gadījumā vienas cilvēkdrošības jomas bailes var ielikt t.s. „vairogā”, kur tiek norādītas bažas, cēloņi un pēc tam attiecīgi iespējamie risinājumi.

Bažu cēloņu meklēšana notika diskusijas veidā divās grupās. Ievadā tika minēta teorija par ietekmes/rūpju loku, lai veicinātu domāšanu par pašu iespējām šos jautājumus ietekmēt. Grupas kopā izvēlējās tās bažas, kuras paši dalībnieki var ietekmēt. Pēc tam katrā grupiņā izsprieda un sarakstīja uz A4 lapām šo bažu cēloņus un iespējamus risinājumus.

Darbs divās grupās bija grūts – dalībnieki šķita saguruši un nevarēja koncentrēties, telpas akustika lika klausīties un komentēt vienam otra idejas.

6. solis. Aizsardzības un spējzināšanas stratēģiju veidošana

Balstoties uz iepriekšējos soļos savāktu informāciju par nedrošībām un to cēloņiem, ir jāveido iespējamo risinājumu saraksts.

Kas ir jādara?	Kam ir jādara?	Kādi ir resursi?

Netika veikta indivīdu un kopienu draudu, vajadzību, ievainojamības, risku un kapacitātes kartēšana, jo darbā ar šo grupu tas nešķita piemērots atsevišķai sadaļai. Šie jautājumi tika iekļauti un izrunāti citās sadaļās.

Piedāvāju ievietot risinājumu idejas iepriekšminētajā matricā, bet dalībnieki aizrunājās un neviena no abām grupām galu galā nespēja konkretizēt savas idejas līdz konkrētai pašu rīcībai. Jau dodot šo soli, dalībnieki kļuva izvairīgi. Rezultātā nekas netika konkretizēts attiecīgās matricas ietvarā, dalībnieki identificēja vispārīgu “vajadzētu darīt tā” risinājumu.

Kopumā visa procesa laikā cilvēkiem ļoti patika runāt un pārrunāt idejas. Viņi stāstīja, ka līdz šim nav tikušies ideju ģenerēšanai par vietējiem risinājumiem, bet arvien bija skeptiski par to, vai rezultātā patiešām kaut ko no izdomātā realizēs. Viena no dalībniecēm noslēgumā teica: “Risinājumi jau ir, bet vai mēs gribam tos uzņemt, tas ir cits jautājums.”

**Aktualizētās nedrošības un bažas (visas, kas tika minētas,
bet ar kurām neturpināja darbu, sargrupētas līdzīgu tēmu ietvaros):**

- lai televīzijas bezmaksas apraides programma būtu kaut kur publicēta
- bažas par to, ka ceļ elektrības rēķinus, - elektrības cenas, - veikalos cenu celšanās
- bažas par to, ka laukos maz cilvēku paliek
- gribas, lai arī turpmāk mūsu pagasts pastāv, visas lietas var nokārtot uz vietas (ir runas par pagastu apvienošanu), - lai ir pieejams feldšerpunkts, baznīca, kultūras nams
- lai nepalielina pensionēšanās vecumu
- katrā pagastā lai būtu 1.-4. klase
- bažas par to, lai NATO pārāk nelien Latvijā
- bažas par to, ka valdība neprot sadzīvot ar kaimiņiem – zākā Krieviju
- veselība – vai varēšu atļauties laikus novērst problēmas, - lai mūsu pagastā atbrauktu ģimenes ārsts kaut reizi mēnesī
- ļoti satrauc alkohola un narkotiku lietošana un sekas no tā, - ļoti uztrauc lielā alkoholisma problēma, - satrauc, ka jaunatnei nav darba, alkohola problēmas, jaunatne maz iesaistās sabiedrībā
- vai mazbērni izaugs par krietniem cilvēkiem?
- lielas bažas par datoru iespējām negatīvā nozīmē, - bažas par to, ka jaunatne agresīva datorspēļu ietekmē

Idejas rīcībai un uzlabojumiem: darbs norisinājās divās grupās, katra grupa strādāja ar vienu nedrošības jautājumu.

Nedrošība par darbavietām

Nedrošības	Cēloņi	Risinājumi
- lai ir darbs, lielāks atbalsts no pagasta, - satrauc bezdarbs, - atalgots darbs – vai spēšu nodrošināt bērnam mācības, - lai rastos darba vietas Nagļos – lai jaunieši paliktu te dzīvot, - vienīgās un lielākās raizes ir par bērniem un mazbērniem – lai viņiem vienmēr būtu darbs, - lai nepaliktu bez darba	- mazs pagasts, cilvēki brauc projām, līdz ar to vieta paliek vēl mazāka un vēl mazāk darba	- valdībai nevis atbalstīt bezdarbniekus ar pabalstiem, bet domāt par darba vietu radīšanu, - jau no skolas pirmajām klasēm audzināt bērnus darbam, - vietējā nozīmē – uzcelt zivju pārstrādes ceļu, zivju resurss visapkārt pietiekams

Ko var darīt paši?

Iedrošināt vietējos zemniekus un piemāju saimniecību īpašniekus ražot savu produkciju un piedāvāt tirgū.

Pārtikas kvalitāte

Nedrošības	Cēloņi	Risinājumi
<ul style="list-style-type: none">- bažas par to, ka neveselīga pārtika, pasaule piesārņota,- lai pārtikas produktus ražotu bez ķīmijas,- dažreiz mēs bažas – vai muļķīgu lēmumu rezultātā vai arī neizlēmīgu, bailīgu atbildīgo personu – tie, kas konkrētā brīdī ir pie varas, rīcības dēļ, nesabojā mūsu vidi,- satrauc arī tas, ka nezinām, kādas kaitīgas vielas tiek lietotas pārtikas rūpniecībā un tā sekas, arī no ģenētiski modificētajiem kultūraugiem iegūtā pārtika rada nedrošības sajūtu	<ul style="list-style-type: none">- lielsaimniecībā lieto pārāk daudz dažādu ķīmikāliju, lai iegūtu lielākas ražas, tātad, peļņu	<ul style="list-style-type: none">- vietējiem mazražotājiem dot iespēju realizēt savu izaudzēto

Ko paši grupas dalībnieki var darīt pārtikas kvalitātes labā?

Nr.	Kas jā dara?
'1	Vietējie tirdziņi – varam ietekmēt vietējo varu, lai ļauj organizēt zaļos tirdziņus.
'2	Varam koordinēt vietējos ražotājus, veidot pieejamu informāciju par to, ko uz vietas varam piedāvāt gan vietējiem, gan tūristiem, izvietot informāciju internetā.

Noslēgumā dalībnieki arī stāstīja par to, ka reiz, kopā gatavojot ēdienu kādā no centra pasākumiem, radusies ideja par Labajiem darbiem – ka iedzīvotāji var mainīties un dalīties resursiem – pieskatīt bērnu kādam, kam vajag, aizvest pie ārsta, kad vajag, utt. Bet koordinēšana ir noņemšanās, kam vajadzīgs laiks. Neviens uz to vēl nav bijis gatavs.

Cilvēkdrošības vadlīniju testēšana Grīziņkalnā

12.03.2014.

Procesa gaitas un rezultātu kopsavilkums

Pasākuma norises ilgums – 2 stundas un 30 minūtes

13 dalībnieki – apkaimes iedzīvotāji: pensionāre “ar neizsapņotiem sapņiem”, bezdarbiece/sieviete ar invaliditāti, uzņēmēja, studente, darbinieks loģistikas uzņēmumā, jogas pasniedzēja, mārketinga jomas darbinieks, studente, dabas aizsardzības jomas aktīvists, projektu vadītāja apkaimes biedrībā, e-komercijas jomas uzņēmuma vadītāja, pašvaldības darbiniece, muzeja darbiniece. Daži dalībnieki šajā apkaimē ir dzīvojuši kopš dzimšanas, bet lielākā daļa šeit sākusi dzīvot pēdējo desmit gadu laikā.

Dalībnieki savā starpā lielākoties nebija pazīstami.

Norises vide:

Grīziņkalns ir viena no Rīgas apkaimēm. Lai arī Avotu ielas apkaime tiek nošķirta no Grīziņkalna, pasākuma dalībnieki uzreiz noteica, ka runās gan par Grīziņkalnu, gan Avotu ielas apkaimi, jo tās esot nešķiramas.

Apkaimē ir vairāki Rīgas pilsētvidē svarīgi objekti – Ziedoņdārzs, Grīziņkalns, bijusī Sarkanā krusta slimnīca, kas šobrīd ir tukša, bet, iespējams, kļūs par Modernā mākslas muzeja telpām, baznīca, stadions “Daugava”.

Padomju laikā un 90. gados šeit darbojās arī karuseļu parks, kas šobrīd ir kļuvis par skeitparku, kurā darbojas **Ghetto family – cilvēku grupa, kas dibinājusi biedrību “Esmu Grīziņkalna patriots” ar mērķi attīstīt apkaimi**. Biedrībā strādā viena apmaksāta darbiniece, kas rīko dažādus pasākumus, sadarbojoties ar centru „Koka Rīga” un vietējo restorānu “Uguns dzēsējs”.

Līdz šim iedzīvotāji sanākuši kopā Lielajās talkās – tas gan pagaidām nav bijis koordinēti.

Gatavojot apkaimju attīstības plānus, ir rīkotas tikšanās ar iedzīvotājiem. No klātesošajiem tajās piedalījies viens dalībnieks.

Grīziņkalna iedzīvotāji sadarbībā ar „Koka Rīgu” jau vairākas reizes brīvprātīgi sarīkojuši ikmēneša krāmu tirgu.

Lielākās apkaimes iespējas šobrīd ir *Ghetto games*, skeitparks, Grīziņkalns, Ziedoņdārzs, koka apbūve, stadions “Daugava”.

Pasākuma konteksts:

Biedrības “Esmu Grīziņkalna patriots” projektu vadītāja piekrita aicinājumam piedalīties procesā. Pēc vairākām telefona sarunām viņa izteica vēlmi piedalīties, nevis vadīt procesu. Viņa uzrunāja cilvēkus, kas bija līdz šim piedalījušies kādā no biedrības pasākumiem un bija atstājuši savus kontaktus. Tikšanās vietai tika sarunāta vietējā restorāna “Uguns dzēsējs” pirts telpa.

Grupa šāda fokusa diskusijai bija diezgan liela. Dalībnieki kopumā bija ļoti runātīgi un bija izaicinājums noturēt fokusu kopīgu diskusiju laikā. Gan telpas tumšais apgaismojums, gan akustika apgrūtināja procesu – dalībnieki drīz vien sagura un izvirzījās apmēram pieci dalībnieki, kas aktīvi iesaistījās un uzturēja diskusiju.

Process (balstoties uz vadlīniju nodevumu):

1. solis. *Darba grupas mērķu un darbības procesa definēšana, tie varētu būt:*

- (1) *iepazīšanās ar cilvēkdrošības konceptu;*
- (2) *individuālo un kolektīvo bažu identificēšana;*
- (3) *bažu cēloņu identificēšana;*
- (4) *rīcības stratēģijas izstrāde un ieviešana bažu pārvarēšanai.*

Vienošānās par darba grupā lietoto terminu izpratni un lietojumu:

- (1) *kopienas robežas šīs grupas izpratnē.*

Uzsākot procesu, noskaidroju, cik daudz pasākuma dalībnieki zina un ir informēti par to, kas procesa laikā notiks. Lielākā daļa zināja, ka tas būs pētījums. Izstāstīju par cilvēkdrošības konceptu, vadlīnijām un par pētījuma mērķiem, aicinot vienlaikus to uztvert kā iespēju arī pašiem dalībniekiem domāt par savu drošību un savu dzīves vidi, izstrādājot arī rīcības stratēģijas.

Par kopienas robežām tika nolemts nospraust Grīziņkalna un Avotu ielas apkaimes.

2. solis. *Iepazīšanās, izmantojot metodi „Aplis”. Šajā gadījumā dalībnieki pēc kārtas īsi pastāsta grupai par sevi, minot savu vārdu, nodarbošanos.*

Šeit iekļāvu arī jautājumu par sasaisti ar vietējo dzīves vidi.

Lielākā daļa apkaimē dzīvo vismaz trīs gadus.

Tā kā dalībnieki viens otru nepazina, šajā sadaļā viņi daudz par sevi stāstīja un uzdeva viens otram jautājumus.

3. solis. *Individuālo bažu identificēšana*

Kopienas grupas dalībniekiem tika izdalītas līmlapiņas un tika lūgts uz tām uzrakstīt viņu bažas vai arī atbildi uz jautājumu “No kā Jūs visvairāk baidāties”? Otrs alternatīvs jautājums ir „Par ko Jūs visvairāk bažijaties?”, „Kas mūs uztrauc?”, “Kas mūs dara bažīgus?”, “Par ko ikdienā jūtaties nedroši?”. Pēc bažu uzrakstīšanas dalībnieki tika aicināti nosaukt tās pa vienai, un visi, kam bija līdzīgas bažas, tās atdeva grupēšanai procesa vadītājam.

Šī sadaļa kļuva par vakara galveno daļu, jo dalībniekiem bija svarīgi pārrunāt bažas, precizēt tās un minēt, kas ar tām bijis kādreiz darīts un kas varētu tikt darīts. Līdz ar to dažās bažu sadalās jau tika apspriesti gan cēloņi, gan risinājumi. Bija grūti noturēt grupas fokusu, jo dalībnieki centās izrunāt to, kas prātā un sasāpējis.

Šāda izmēra un runātīgās grupās būtu svarīgi atrast cita veida formātu, lai visi var izteikties, bet solis nepārvēršas par divu stundu procesu. Iespējams, vajadzēja jau uzreiz dalīt grupu vairākās daļās, bet šķita svarīgi dot iespēju dalībniekiem kā vienas kopienas iedzīvotājiem iepazīties arī savā starpā.

Aktualizētās nedrošības un bažas:

Nedrošības un bažas	Komentāri – cēloņi/ risinājumi
<ul style="list-style-type: none"> - grausti! - grausti, - nesakopts vēsturiskais mantojums, - neatbilstoša, nepietiekama namu un teritoriju apsaimniekošana, - grausti, kam ir bail iet garām, nezinot, kas var uzbrukt 	
<ul style="list-style-type: none"> - nepietiekamais apgaismojums ielās un parkos, - apgaismojums uz ielām, - ielu apgaismojums, - apgaismojums 	
<ul style="list-style-type: none"> - narkotikas, - točkas, - legālo narkotiku kiosks Zvaigžņu ielas tuvumā, - legālo narkotiku tirdzniecības vietas, - narkotiku lietotāji + točkas, - “točkas”, - narkotiku bodītes/degviela, - ka jaunieši zaudē (a) savu apziņu – narkotikas (varbūt nav ģimenes?); (b) vienaldzība? – kā ieinteresēt? - kāda saistība ar likumdošanu – deputātiem, kas viņiem traucē realizēt tautai vajadzīgas lietas (kāpēc pastāv legālās narkotikas?), - narkotiku “točkas”, kontrabandas cigaretes, - uztrauc, ka parkos mētājas narkomānu šļirces, jo mazi bērni var pacelt un sadurties, - narkomāni un dzērāji 	

<ul style="list-style-type: none"> - alkoholiķi, - točkas un dzērāji – gan vietas, kur tiek pārdots nelegālais alkohols, gan arī vietas, kur tas tiek kolektīvi pārdots, - alkohols 	<ul style="list-style-type: none"> - tūrisma maršruti pa bāriem/ vietējām vietām, kur alkohols tiek pārdots
<ul style="list-style-type: none"> - īres cenu kāpums vietējiem iedzīvotājiem, attīstot apkaimi 	<ul style="list-style-type: none"> - šis ir neizbēgams scenārijs, kas ir noticis vairākās pasaules vietās – tiklīdz pieaug drošība kādā pilsētas daļā, pieaug dzīvojamo telpu cenas
<ul style="list-style-type: none"> - prostitūtas un klienti, - meitenes uz Lauku ielas un apkaimē + viņu klienti, - prostitūtas, - prostitūcija, - prostitūcija, - nevar paiet pa konkrētām ielām vakaros un agros rītos, mašīnas brauc klāt, pīpina, komentē, prasa, cik maksā, - šajā rajonā sievietes ķermenis tiek uztverts par preci, - klienti un sabiedrība no ārpuses, ko piesaista šī vieta, - troksnis, lamāšanās, narkotiku lietošana, kas saistās ar prostitūciju šeit 	<ul style="list-style-type: none"> - vēsturiski tā ir izveidojies, ka šajā apgabalā ir tāds pieprasījums un piedāvājums, - policijas dežūras skolas darbības laikā palīdzēja kārtības uzturēšanai
<ul style="list-style-type: none"> - policijas kūtrums, - vajadzīga kustība “Kaimiņi vēro”, - iedzīvotāju nezināšana par policijas darbu – kādos gadījumos pie kā vērsties? - pašvaldības policijas klātbūtne uz ielas: prevencija, - policijas kūtrums 	<ul style="list-style-type: none"> - „Kaimiņi vēro” sistēma ar plakātiem ar telefona numuriem, uz kuriem zvanīt, redzot kaut ko aizdomīgu, - soliņi nepieciešami, lai “tantēm” ir kur sēdēt, - bet, ceļoties īres cenām, pazudis arī “tantes”, kuras varēs uzturēt „Kaimiņi vēro” sistēmu
<ul style="list-style-type: none"> - drošība uz ielām (plašā nozīmē), - drošība uz ielām 	
<ul style="list-style-type: none"> - bez pajumtes esoši dzīvnieki, - nav iespējams palaist suni brīvībā, kaut vai slēgtā iežogojumā, - nekaunīgi, bezatbildīgi suņu saimnieki, - suņi bez uzpurņa 	<ul style="list-style-type: none"> - ‘Dog park’ kā Eksporta ielā ir labs paraugs, kāds varētu būt risinājums

<ul style="list-style-type: none"> - Lauku/Tallinas ielas stūris, - spēļu zāles Tallinas un Lauku ielu stūrī, - lombardu daudzums, - “Bermuda trijstūris” Lauku ielas un Tallinas ielas krustojums, kur atrodas 2 spēļu zāles un diennakts alkohola veikals “Degviela” 	
<ul style="list-style-type: none"> - bezpajumtnieki, kas guļ kāpņu telpās, arī slēdzamajās 	
<ul style="list-style-type: none"> - bedrainas ielas un ietves, - bedres ielās, trotuārs 	
<ul style="list-style-type: none"> - demolēšana, sīkais huligānisms, - vandālisms – tas, iespējams, arī attur pašvaldību no vēlmes kaut ko jaunu ieviest, jo baidās, ka tas tiks drīz iznīcināts 	<ul style="list-style-type: none"> - policija šo var risināt, - būtiski ir likvidēt sekas 3 dienu laikā; divas reizes to likvidējot, tas neturpinās, - var namsaimnieki uzlikt sienām īpašo aizsargslāni, kas ļauj viegli notīrīt krāsu no sienām, - īpašā grafiti siena un pasākumi
<ul style="list-style-type: none"> - trūkst drošas publiskas vietas, kur satikties darba vai privātās tikšanās 	
<ul style="list-style-type: none"> - nav konkrētas, noteiktas tautas pulcēšanās vietas, - kultūras centra (vai kā tamlīdzīga) neesamība. Bibliotēka? 	<ul style="list-style-type: none"> - apkaimes centri ar grāmatu apmaiņas punktu, kopīgiem pasākumiem, - ēka Krāsotāju/Spargēļu ielas stūrī – tur notiek mēģinājumi grupām – privātīpašums, - iniciatīva atsavināt bez kompensācijas privātīpašumā esošas ēkas, ja tās netiek apsaimniekotas – bet cilvēki, kuriem pieder šie grausti, varētu nelemt par labu šādai iniciatīvai
<ul style="list-style-type: none"> - namsaimnieku pretimnākšana komercietelpu jautājumos 	
<ul style="list-style-type: none"> - publiskā pirts un veļas mazgātava par saprātīgu cenu 	
<ul style="list-style-type: none"> - Grīziņkalna parka sakārtošana netiek attīstīta, - parka projekta atlikšana 	

<ul style="list-style-type: none"> - sveša identitāte, - valodas un piederības atšķirības, - nesaprašanās latviešu un krievu valodā runājošo starpā, - sveša identitāte – vai NAP-ā ir iekļauta nācīgas aizsardzība (latviskuma – ar to saistās patriotiskums). Patriotiskuma audzināšana arī krievu skolās. 	<ul style="list-style-type: none"> - jārada piemērs citiem, kā var sadzīvot, ja dzīvojam vienā vietā, - piemērs no Igaunijas – starp mājām ierīkoja kopīgas dārzu un puķu dobes, kas piesaistīja visus. Šeit ir tukši zemes gabali, kuros varētu veikt dārzniecību – partizāndārzniecību, piemēram. - publiskais dārzs. Risks – var gadīties, ka iedzīvotāji sāks skatīties, kurš ko un cik dara, cik iesaistīts, gribēs, lai kāds ir vagars, kas visu kustina.
--	--

Nedrošību sadaļa norisinājās divas stundas un neatstāja ne spēku, ne laiku nākamajiem soļiem. Tika identificēts, kurās no nedrošības jomām var tikt iedalītas šīs nedrošības, bet pie tā arī palika. Visa grupa gan vienojās, ka labprāt tiktos vēlreiz un darbotos ar šiem jautājumiem tālāk. Daži dalībnieki komentēja, ka šī varētu būt viņu iesaistes stratēģija vietējā organizācijā. Apmēram puse dalībnieku izteica vēlēšanos iestāties biedrībā.

Tika izlemts procesu nopietni turpināt pēc pāris nedēļām.

Rīcības plāns turpmākai darbībai

Nr.	<i>Darāmais</i>	<i>Darītājs</i>
‘1	Apkopot izrunāto un nosūt Ievai.	Līga
‘2	Nosūtīt izrunāto un dalībnieku kontaktus + nākamās tikšanās datuma doodle veidlapu dalībniekiem.	Ieva
‘3	Atzīmēt tikšanās datumu doodle veidlapā.	Katrs dalībnieks

Jautājumi daļēji strukturētajās intervijās:

1. Kāds bija šīs dienas darba process? Kā Tu to raksturotu?
2. Kas Tev šķita visvieglākais, kas – visgrūtākais?
3. Kas ir Tavi lielākie ieguvumi no procesa?
4. Kur un kā Tu tos varēsi turpmāk izmantot?
5. Vai un kā šīs dienas process atšķiras no līdzīgām aktivitātēm, kur esi piedalījies?
6. Kādā gadījumā Tu apskatītu vadlīnijas par cilvēkdrošības ieviešanu kopienās?
7. Kādām, Tavuprāt, ir jābūt vadlīnijām?
8. Kur Tu iegūsti informāciju par visu, kas Tev ir svarīgs?

Aptaujas jautājumi

Pie kā Tu vērsies/ kur meklēsi palīdzību šādos gadījumos:

Nr. p.k.	Apstākļi	Pie kā vērsies?
1	Darba zaudēšana	
2	Maza, nepietiekama pensija	
3	Pensionēšanās vecuma pagarināšana	
4	Saslimšana	
5	Klaiņojošu suņu savairošanās Tavas dzīvesvietas apkārtnē	
6	Interneta savienojuma nepieejamība	
7	Elektrības cenu celšanās	
8	Apkārtejo iedzīvotāju masveida aizbraukšana	
9	Svarīgu sabiedriskā atbalsta centru (baznīca, feldšeru punkts) slegšana Tavā apkārtnē	
10	Tuvējās skolas slēgšana	
11	Alkohola un narkotiku izplatīšanās apkārtnē	
12	Vardarbības izplatīšanās Tavas dzīvesvietas apkārtnē	
13	Datorspēļu izplatība tuvējā apkārtnē (ģimenē)	
14	Augstprātīga vietējo jauniešu attieksme pret citiem	
15	Atbalsta trūkums jebkurām idejām no apkārtējiem un tuviniekiem	
16	Cilvēku neizglītība ugunsdrošības jautājumos	
17	Vides piesārņojums	
18	Bankomātu neesamība apkārtnē	
19	Nekvalitatīvi ceļi	
20	Ģeoloģiskie procesi, kas apdraud mantu un dzīvību	
21	Nespēja rūpēties par sevi un atbalsta mehānismu neesamība	
22	Ēdināšanas uzņēmumu trūkums Tavas dzīvesvietas apkārtnē	
23	Nekvalitatīvas pārtikas piedāvājums	
24	Augsts noziedzības līmenis apkārtnē	
25	Neticība nākotnei	
26	Ārvalstu iebrukums	